

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLD : 26

Yetmişinci İnikad
1 - VI - 1938 Çarşamba

Mündericat

	Sayfa		Sayfa
1 — Sabık zabıt hulâsası	2	2 — Urfa mebusu General Ahmed Yazgan ve	
2 — Havale edilen evrak	2	Kırşehir mebusu Ali Rıza Esenin, Ankara Yük-	
3 — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyyeye	3	sek Ziraat enstitüsü kanununa bir madde ek-	
maruzatı		lenmesi hakkında kanun teklifi ve Bütçe encü-	
1 — İzmir vilâyeti dahilindeki turistik yol-		meni mazbatası (2/63)	4
ların inşası, kaplıcalarla pilâjlarda asrî tesisat		3 — Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât	
vücade getirilmesi hakkındaki kanun lâyihası-		ve vazifelerine dair olan 2822 sayılı kanuna ek	
nın geri verilmesine dair Başvekâlet tezkeresi	3	kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri	
4 — Müzakere edilen maddeler	3	mazbataları (1/1028)	4:5
1 — Manisa mebusu merhum Sabri Toprağın,		4 — Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaş-	
yabancı memleketlerden gelecek Türk olmayan		ma ve hakem muahedenamesi ile samimî anlaş-	
yabancı göçmenler hakkında kanun teklifi ve		ma misakına munzam muahedenamenin tasdiki	
Hariciye, Sıhhat ve içtimâî muavenet ve Dahi-		hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Millî	
liye encümenleri mazbataları (2/52)	3:4	Müdafaa encümenleri mazbataları (1/1039) 5:10,11:13	

1 — SABIK ZABIT HULASASI

Barut ve mevaddı infilâkiye, fişek ve av mühim-matı ve av saçması inhisarlarımın 1934 malı yılı hesabı katğisine,

Dahiliye vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hak-kındaki kanunun bazı hükümlerini değıştiren kanun-da değışiklik yapılmasma,

İlk tedrisat müfettişlerinin muvazenei umumiyeye alınmasma,

Adliye teşkilât kadrosuna,

Dahiliye vekâleti vilâyetler kadrosunda bazı de-ğışiklik yapılmasma,

1937 malı yılı muvazenei umumiyesine dahil bazı daire bütçelerinde değışiklik yapılmasma müteallik kanun lâyhaları ile,

Bir kişinin ölüm cezasma çarpıtılmasma dair mazbata kabul edildi.

Vakıflar,

Posta, telgraf ve telefon,
Orman umum müdürlüğü

Ve Havayolları Devlet işletme idaresi 1938 malı yılı bütçelerile,

Askerî zat işlerine teallük eden davalarımın ted-kik ve muhakeme usulüne,

Askerî muhakeme usulü kanununun 41 nci madde-sinin değıştirilmesine,

57 918 000 lira fevkalâde tahsisat verilmesine,

Inhisarlar idaresinin mütedavil sermayesine,

Maarif vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hak-kındaki kanuna bağı çizelgenin değıştirilmesine dair lâyhaları da kabul edildikten sonra çarşamba günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Başkan vekili

Kâtib

Kâtib

İsparta

Niğde

R. Canitez

K. Unal

C. Oral

2 — HAVALA EDİLEN EVRAK

Lâyhalar

1 — Askerî memurlar hakkındaki kanuna bir madde ile bir muvakkat madde eklenmesine dair kan-un lâyihası (1/1071) (Millî Müdafaa encümenine)

2 — 1455 numaralı kanunun bazı maddelerile bu kanunun ikinci maddesini tadil eden 1637 sayılı ka-nunun birinci maddesini muaddil 2016 numaralı ka-nunun ikinci maddesinin değıştirilmesi hakkmda kanun lâyihası (1/1072) (Millî Müdafaa encümenine)

3 — Devlet demiryolları ve limanları işletme ida-resi hesaplarında kayıdli 1929 yılı sonuna kadar olan muamelâtın doğan bir kısım borçların ne suretle terkin edileceğine dair kanun lâyihası (1/1074) (Nafra ve Bütçe encümenlerine)

4 — Devlet tarafından kurulacak demir ve çelik fabrikalarının haiz olacakları muafiyetler hakkmda kanun lâyihası (1/1076) (İktisad, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

5 — Gümrük tarifesi kanununa bağı tarifenin 216 numarasında değışiklik yapılmasma dair kanun lâyihası (1/1067) (İktisad, Gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

6 — İzmir telefon tesisatımın tesellüm ve işletme muamelelerine dair kanun lâyihası (1/1068) (Nafia ve Bütçe encümenlerine)

7 — İzmir vilâyeti Turistik yollarımın inşası hak-kında kanun lâyihası (1/1076) (Dahiliye, Nafia, İktisad, Maliye, ve Bütçe encümenlerine)

8 — Orman umum müdürlüğü teşkilâtı hakkmda-ki 3204 sayılı kanuna ek kanun lâyihası (1/1077) (Ziraat ve Bütçe encümenlerine)

9 — Ordu zabitan heyetine mahsus terfi kanunu-nun 14 ncu maddesile bu kanunun 1494 numaralı ka-nunla tadil edilen 10 ncu maddelerinin değıştirilme-sine dair olan 2162 sayılı kanunun 1 nci maddesinin tadili hakkmda kanun lâyihası (1/1069) (Millî Mü-dafaa encümenine)

10 — Ordu zabitan heyetine mahsus terfi ka-

nununun 2 nci ve 9 ncu maddelerinin değıştirilmesi hakkmda kanun lâyihası (1/1073) (Millî Müdafaa encümenine)

11 — Yangmbas (İtfaiye) kanun lâyihası (1/1070) (Dahiliye, Maliye, Adliye ve Bütçe encümenlerine)

12 — Ziraat vekâleti vazife ve teşkilâtı hakkmda-ki 3203 sayılı kanuna ek kanun lâyihası (1/1078) (Ziraat ve Bütçe encümenlerine).

Mazbatalar

13 — Ankara şehri otomatik telefon kanununun 7 nci maddesini değıştiren 1366 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri maz-bataları (1/946) (Ruznameye)

14 — Askerî memurlar hakkındaki 1455 sayılı kanunun 5 nci maddesile zeylinin değıştirilmesine ve bu kanuna iki muvakkat madde eklenmesine dair olan 3128 sayılı kanunun 2 nci maddesinin tadili hak-kında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası (1/1047) (Ruznameye)

15 — Devlet Havayolları umum müdürlüğü teş-kilâtı hakkmda kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/1024) (Ruznameye)

16 — Emekli binbaş Şükrü Aytuğun cezasımın affine dair Adliye encümeni mazbatası (5/66) (Ruz-nameye)

17 — Kültür bakanlığma bağı okulları mütedavil sermayesi hakkmda kanun lâyihası ve Maarif, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/983) (Ruzna-meye)

18 — Ordunun Neneli köyünden Hüsnüoğlu Meh-med Karahavzanın ölüm cezasına çarpıtılması hak-kında Başvekâlet tezkeresi ve Adliye encümeni maz-batası (3/501) (Ruznameye)

19 — Resmî dairelerde elektrik tenviratımın tah-didine dair kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazba-tası (1/745) (Ruznameye)

20 — Türkiye Cümhuriyeti ile Afganistan Hü-kümeti arasında münakid muhadenet ve teğriki me-

saî muahedenamesinin temdidi hakkındaki protokolün tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye encümeni mazbatası (1/982) (Ruznameye)

21 — Türk - Yunan dostluk, bitarafılık, uzlaşma

ve hakem muahedenamesi ile samimî anlaşma mîsakına munzam muahedenamenin tasdikı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Millî Müdafaa encümenleri mazbataları (1/1039) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

BAŞKAN — T. Fikret Sılay

KÂTİBLER : Ziya Gevher Etili (Çanakkale), Kemal Ünal (Isparta).

BAŞKAN — Meclis açılmıştır.

3 — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI

1 — İzmir vilâyeti dahilindeki turistik yolların inşası, kaplıcalarla plâjlarda asrî tesisat vücade getirilmesi hakkındaki kanun lâyihasının geri verilmesine dair Başvekâlet tezkeresi

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

11 - V - 1937 tarih ve 6/1606 sayılı tezkere ile Yüksek makamlarına sunulmuş olan « İzmir vilâyeti dahilindeki turistik yolların inşası, kaplıcalarla plâjlarda asrî tesisat vücade getirilmesi » hakkındaki kanun lâyihasının, bu hususta yeni bir lâyiha tanzim ve takdim edilmiş olmasına binaen geri gönderilmesine yüksek müsaadelerini dilerim.

Başvekil
C. Bayar

BAŞKAN — Lâyiha iade edilecektir.

NAFIA V. ALİ ÇETİNKAYA (Afyon Karahisar) — İzmirin turistik yolları hakkında olan kanun lâyihasının yeni şeklinin müstacelen müzakeresini rica ediyoruz. Evrakı varide meya-

nında vardır.

BAŞKAN — Evrakı varideye yeni gelmiştir. ve encümenlerde müzakeresi henüz ikmal edilmemiştir.

DAHİLİYE V. ŞÜKRÜ KAYA (Muğla) — Vaktin darlığına binaen muhtelif encümenlere havale edilmiş olan lâyihanın bir muhtelit encümen teşkilile orada müzakere edilmesini arkadaşım ve ben rica ediyoruz. Böylece lâyihanın in-tacı vaktinde yapılmış olacaktır.

BAŞKAN — İzmir vilâyeti turistik yolları hakkındaki yeni gelen lâyiha Dahiliye, Nafia, İktisad, Maliye ve Bütçe encümenlerine havale edilmişti. Hükümet muhtelit bir encümende bu lâyihanın müstacelen müzakeresini teklif ediyor. (Muvafık sesleri). Bu teklifi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir. Bu encümenlerden üçer zat seçilmesi münasib mi? (Münasib sesleri). Biraz evvel zikrettiğim encümenlerden üçer zat seçilerek teşkil olunacak muhtelit encümende işbu lâyihanın müzakeresi yapılacaktır.

4 — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1 — Manisa mebusu merhum Sabri Toprağın, yabancı memleketlerden gelecek Türk olmayan yabancı göçmenler hakkında kanun teklifi ve Hariciye, Sıhhat ve içtimâî muavenet ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/52) [1]

(Hariciye encümeni mazbatası okundu).

HAKKI TARIK US (Giresun) — Encümen-den bir sual soracağım.

Mazbatada, şimdiye kadar mevcut olan bazı kanunların hükümleri bu maksadı temin ettiği cihetle bu lâyihanın reddedildiği yazılıdır.

[1] 206 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

Halbuki bu mazbata bu izahatı ihtiva etmiyor. Yani hangi kanunun hükümleri bu maksadı temin etmektedir? bunu söylerlerse memnun olurum.

DAHİLİYE En. M. M. ŞÜKRÜ YAŞIN (Çanakkale) — İskân kanunu bu bapta Hükûmete kâfi derecede salâhiyetler vermektedir. Onun için ayrıca bir kanun tedvinine lüzum görülmemiştir.

HAKKI TARIK US (Giresun) — Hangi kanunun hangi maddesi?

DAHİLİYE En. M. M. ŞÜKRÜ YAŞIN (Çanakkale) — İskân kanununun.

HAKKI TARIK US (Giresun) — Ne diyor?
DAHİLİYE EN. M. M. ŞÜKRÜ YAŞIN (Devamla) — Bilmiyorum, okumak lâzımdır.

BESİM ATALAY (Kütahya) — Ben de aynı şeyi soracaktım.

BAŞKAN — Mazbata hakkında başka mütalea var mı? Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 — *Urfa mebusu General Ahmed Yazgan ve Kırşehir mebusu Ali Rıza Esenin, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Bütçe Encümeni mazbatasını (2/63) [1]*

BAŞKAN — Heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı?

Maddelere geçilmesini reye arz ediyorum.
Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Kanununa muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun

MADDE 1 — 10 Haziran 1933 tarih ve 2291 sayılı Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Kanununa aşağıdaki muvakkat madde eklenmiştir:

MUVAKKAT MADDE — Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün teşkilinden evvel Ziraat, Baytar, ve Orman yüksek mekteplerinde müderrislik yapmış olub da Enstitünün teşkilinden sonra bu Enstitüye doçentlikle girmiş ve bilâhare büyük muvaffakiyetlerinden dolayı vak-tinden evvel profesörlüğe terfi ettirilmiş olanlara terfi tarihlerinden itibaren profesörlük maaşı verilir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var mı?

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat vekilleri memurdur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

3 — *Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine dair olan 2822 sayılı kanununa ek kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1/1028) [2]*

BAŞKAN — Heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı?

Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Posta, telgraf ve telefon teşkilât kanununa ek kanun

MADDE 1 — Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine aid 2822 sayılı kanunun 25 inci maddesine bağlı (1) numaralı cetvelin telefon işleri ve vilâyetler kısımlarına bu kanuna bağlı cetvelde derece ve aded ve maaşları gösterilen memuriyetler ilâve edilmiştir

CETVEL

D.	Memuriyetin nevi	Aded	Maaş
Telefon işleri			
10	Birinci sınıf şef	2	35
11	İkinci » »	4	30
12	Birinci sınıf memur	4	25
14	İkinci » »	4	20
15	Kâtib	4	17,5
		18	
Vilâyetler			
İzmir telefon müdürlüğü			
5	Müdür	1	80
7	İşletme âmiri	1	55
7	Santrallar âmiri	1	55
7	Şebeke »	1	55
7	Muhasebeci	1	55
10	Ayniyat muhasibi	1	30
12	Memur	2	25
14	»	2	20

BAŞKAN — Madde ve cetvel hakkında mütalea var mı?

Cetvelle birlikte maddeyi reye arz ediyorum.
Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Umumî müdürlüğe bağlı olarak vazife yapacak olan İzmir telefon müdürlüğü, kanunun (17) nci maddesinde mevzubahs vilâyet müdürlükleri sıfat ve salâhiyetini haizdir.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanuna bağlı cetvelin İzmir telefonu kısmındaki memuriyetlerde 1938 malî yılı zarfında İcra Vekilleri Heyeti kararile ücretli Türk veya eenebi istihdam edilebilir.

BÜTÇE E. M. M. RAİF KARADENİZ (Trabzon) — Üçüncü sırada « .... İcra Vekilleri Heyeti kararı ile ücretli ... » tabiri vardır. Yerine « ... İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek ücretlerle ... » denilecektir.

BAŞKAN — Maddeyi tashih veçhile reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

[1] 207 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.

[2] 209 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.

MADDE 3 — Bu kanun 31 mayıs 1938 tarihinden muteberdir.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini yerine getirmeye Nafia vekili memurdur.

BAŞKAN — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

4 — *Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile samimî anlaşma misakına munzam muahedenamenin tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Millî Müdafaa encümenleri mazbataları (1/1039) [1]*

HARİCİYE V. Dr. TEVFK RÜŞTÜ ARAS (İzmir) — Yunanistanla Türkiye arasında munzam muahede olarak Atınada, bu defa Başvekilimizin refakatında gittiğim sırada, imza olunan muahedenin müstaceliyetle müzakeresini ve bu günkü ruznameye alınmasını rica ediyorum. Muahedenin metni ve kanunun metni arkadaşlara dağıtılmıştır.

BAŞKAN — Evrakı varidenin 21 nci maddesindeki Türkiye - Yunan muahedesinin ruznameye alınmasını ve müstacelen müzakeresini Hükümet teklif etmektedir. Teklifi reye arz ediyorum: Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir. Ruznameye alınmıştır. Müstacelen müzakere edilecektir.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalea var mı?

HARİCİYE V. Dr. TEVFK RÜŞTÜ ARAS (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; yüksek tasvibimize Hükümetin arz ettiği Türk - Yunan muahedesini daha evvelce yapılmış olan ve meri bulunan muahedelerin bir zamimesi ve iki komşu ve kardeş memlekette durmadan şuurla ve istekle inkişaf eden beraberlik ve birlik temayüllerinin tescili ve tabii bir neticesidir.

Muhteviyatını herkes biliyor. Çünkü Balkan konseyi Ankarada toplandığı vakit parafe edilecek tam metni ilân edilmişti.

Bunu, Başvekilimizin refakatında Atınaya yaptığımız ziyaret esnasında imzaladığımızı biliyorsunuz. O zaman dahi tam metni yine matbuatta intişar etmişti. Bu suretle mükerreren neşredilen metni haricinde aleni veya gizli başkaca hiç bir merbutu olmayan bu muahede uzaktan, yakından hiç bir devleti rencide ve istihdaf etmez.

Yine biliyorsunuz ki, Yunanistan ile aramızda iki taraflı olarak 1930 tarihli bitaraflık, tahkim ve uzlaşmaya dair bir muahede ile bir de 1933 de yapılan samimî anlaşma muahedesini vardır. Bu samimî anlaşma muahedesinin esaslı

hükümünü Türkiye - Yunanistan müşterek hududlarının iki Devletin kefaleti altında ihlâli kabul olmadığımızı tesbiti teşkil eder.

Diğer komşumuz Bulgaristan ile de aramızda ebedî bir dostluk muahedesile bir bitaraflık tahkim ve uzlaşma muahedesini mevcut olduğu cihetle kendisine Yunanistan ile yapıldığını arzettiğim samimî anlaşma muahedesinden, daha imzadan evvel, malûmat verilmişti. Bu hususta Bulgaristan ile aramızda fikir teatisinden sonra aramızdaki bitaraflık muahedesinin temdidini ile iktifa edildi. Aynı sene zarfında Balkan müttefikimiz Yugoslavya ile 1925 de başlayan ve o devrenin yekdiğerini takib eden hâdiseleri içinde muvakkat bir fasıla geçiren samimî temas iki tarafın çok uygun olan menfaatleriyle ve iki milletin birbirine karşı besledikleri saygı ve sevgi ile tekrarlandı ve samimî bir dostluk muahedesine varıldı.

Aynı suretle diğer Balkan müttefikimiz Romanya ile de o vakit böyle samimî bir dostluk muahedesini yapıldı.

Artık Balkanlarda hava değişmiş ve asırlar ve asırlarca devam eden binbir türlü tecrübelerin ve çekilen iztrablarm husule getirdiği bir anlayışla Balkan menfaat birliği ve kardeşlik duyguları belirmeğe başlamıştır. Yunan milletinin bir teşebbüsü ile ve bütün Balkanların iştirakile vakit, vakit ve yer, yer toplanmakta olan hususî Balkan konferansları bu yeni doğan temiz ve gürbüz duygulara revaç verdi. İşte bu esnada idi ki kardeş Yugoslav Devletinin büyük Kralı Majesté Alexandre'ın Şefimiz Atatürkü ziyareti ve bu iki büyük Devlet Reisinin konuşmacı Balkan anlaşmasına yeni bir cereyan verdi. Romanya, Balkanlardaki bu canlı cereyanın ön safında yer tuttu.

Bundan sonra Balkan Anlaşmaları genişlemiş ve resmî bir mahiyet almış ve Balkan Devletleri kançlaryaları arasında maksadla görüşmeler birdenbire süratlenmiştir. Hepimizin daima iyi hatırladığımızı şüphe olmayan 1934 senesi şubatında Atınada Balkan misakı imza olundu. O gündenberi dört müttefik Balkan Devleti Hariciye Nazırları muntazam bir surette ve muayyen vakitlerde toplantılar yapmakta ve daima temas halinde bulunmaktadırlar. Diğer taraftan Balkan milletleri muhtelif sanat şubeleri arasında ve her sahada artarak yapılmakta olan ziyaretlerle ve konuşmalarla Hükümetlere rehber olmakta devam etmektedir.

Şimdi müzakeremizin mevzuunu teşkil eden Türkiye - Yunan muahedesini Balkan yarım adasındaki milletler arasında idamesini arzu edilen münasebetlerin timsali ve Balkan müttefikleri arasında yaşrıyan çözülmez bağlılığın tabii inkişafının bir misalidir. (Alkışlar).

Müstaceliyetle kabul ve tasdik buyurulmasını Yüksek Heyetinizden rica ederim (Alkışlar).

[1] 210 sayılı basmayazı zabtın sonundadır.

NAZİM POROY (Tokad) — Sayın arkadaşlar, Muhterem Başvekilimizin bize son Atina seyahatından getirdiği bu güzel hediye hakkındaki fikirlerimi - Hariciye encümeni azasından bulunmak sıfatile - kısaca arz etmek isterim.

Yunanistanla aramızdaki ihtilâfları tasfiye ettikten sonra yüksek menfaatler üzerine kurulub pek hayırlı neticeler vermiş olan pürüzsüz bir dostluğun faidelerini tekrara lüzum yoktur. Bu faideyi isabetli ve nafiz nazarlarla daha evvelden görmüş olan Büyük Önderin mesai arkadaşlarına ötedenberi verdiği direktifler üzerine tahassül eden Türk - Yunan bağlılığının bugün de en kuvvetli bir eseri karşısında bulunuyoruz.

Arkadaşlar, hukuk müntesibleri herhangi bir mesele hakkında tedvin edilmiş olan bir kanunun tekâmül safhalarını gösteren tadilleri merdiven basamaklarına benzetirler. Bunların her birinde bir derece daha yükselme, bir derece daha yüksekte güzel ve geniş görme vardır. Dost bir devletle uzun ve samimi münasebetleri tesbit eden muahedeleri de bu yolda telakkî edebiliriz.

Cümhuriyet Hükûmetinin Yunanistanla akdettiği muahedeler 30 teşrin evvel 1930 tarihli dostluk, bitarafılık, uzlaşma ve hakem muahedesi, 14 eylül 1933 tarihli samimi anlaşmalar (Yani antant kordiyal) misakı, diğer iki komşu devletle de olduğu gibi kara hududlarımızın Balkanlarda her türlü tecavüden masuniyeti kefaletini ihtiva eden Balkan misakı ve nihayet bu gün tetkik ve tasvibinize arz olunan bu muahededir. Daha ziyade alelâde diyebileceğim müteakbil münasebetlerin tesbitine medar olan ve bir çok Devletlerle akdetmiş bulunduğumuz dostluk, bitarafılık, uzlaşma ve hakem muahedesile bunu takib eden samimî dostluk muahedesinden sonra bu gün elimizde bulunan vesikanın karşılıklı hukuk ve vعاib itibarile elbette bunlardan daha yüksek bir manası ve şümülü vardır.

Birinci madde bize tarafeynden birinin sebebîyet verilmeyen bir taarruza uğradığı halde mütearrızın harekâtını takyid için diğer âkidin taraflığını ne kadar uvvetle müdafaa edeceğini ve bu müdafaa ne kadar ileri gideceğini göstermektedir. Bu alelâde bitarafılıktan fazla bir şeydir. İkinci maddede mühim iki nokta nazarıma çarpmaktadır. Tarafeynden biri bir veya müteaddid Devletler tarafından hasmane bir harekete uğradığı takdirde diğer âkid taraf vaziyete çare bulmak için bütün kudretini sarf edecektir ve eğer - ikinci nokta - buna muvaffak olunamaz ise kendi yüksek menfaatlara uygun bir hal sureti bulmak için muahid olduğu Devletle vaziyet üzerinde hayrihahane bir surette istişare edecektir. Muahedenin hususiyetini bize en bariz bir surette gösteren ve yüksek menfaatin emrettiği her

hangi bir şekilde vaziyet almak için taraflara hem hareket imkânı veren ve hem de otomatik olmayan bu hüküm misakın temel taşını teşkil etmektedir. Hukuk ve vecibelerin tayininde kabul olunan formül hiç bir ihtilâfa meydan vermeyecek surette emniyetbahş ve mesuttur.

Arkadaşlar, üçüncü maddenin ihtiva ettiği hüküm her iki Hükümetin birbirine karşı beslediği samimiyete bir delil teşkil etmek itibarile olduğu kadar yeniliği itibarile de calibi dikkattir. El ele tutuşmuş ve mukadderatını birbirine bağlamış olan iki milletten birinin kendi yuğunda diğer dost millet emniyetine ve rejimine karşı her hangi bir teşekkül veya tecemmü tarafından muhtelif suretlerle vuku bulacak tecavüzkâr hareketleri teviz etmemesinden ve hatta teviz etmemekle de kalmayarak tecrime kadar gitmesinden daha tabii ne olabilir?

Harbi - pek muayyen haller müstesna olmak üzere - millî ve meşru bir müdafaa aleti ve vasıtası olmaktan çıkarmış olan Kellog - Briyan misakı dünyada mevcut devletlerin hemen hepsi tarafından imzalandığı halde gene dünyanın her yerinde milletlerin birbirlerine karşı türlü tecavüzkâr propagandalarda bulunmaları bu günkü Avrupa ve hatta cihan vaziyetinin ne kadar müşevveş olduğunu gösterecek bariz vasıflardan biridir. Ruhlara elem veren bu manzara karşısında kalplerini sulha ve emniyete samimiyetle bağlamak isteyenler temenni ederler ki, Devlet birbirleriyle anlaştıkça aralarında böyle kaideler koysunlar ve muahedelerin bu gibi ahkâmından doğan hukuk dahilî kanunları ahkâmile de telif edecek teşebbüsler alsınlar. Yunanistan ve Türkiye bu hususta bütün bir cihan medeniyete rehberlik ediyorlar; bu ne kadar sevinecek bir haldir.

Dördüncü madde akidlerin ya kendi aralarında yahud başka akidlerle kendileri dahil oldukları ve olmadıkları halde diğer teahhüdlerin ayrıca meriyetine dair ihtiva eden bir hükümü havidir ki, diğeri de her hangi bir noktai nazar ihtilâfa meydan vermemek için bunun sarahaten zikri muvafık ve lâzımdır. Esasen 1933 samimî anlaşma misakı kuvvei müeyyidesini Balkan misakında bulduğu gibi müzakeresini yapmakta olduğumuz bu munzam ahidname de Balkan antantı çerçevesi içinde yapılmış ve bu antantın ruhunu teyid etmekte bulunmuştur. Cihan sulhunun en tehlikeli imtihanları geçirdiği bu günlere Balkan vaziyetinin kalblerimize verdiği huzur ve emniyeti şüphesiz Balkan misakına ve bu misaka samimiyetle bağlanmış olduklarını her vesile ile gösteren diğer kıymetli komşularımız Yugoslavya ile Romanyaya da medyunuz. Aynı zihniyeti takviye eden bu munzam ahidnamenin, bu itibarla komşularımızca da kıymeti pek büyüktür?

Muahedenin müddetinden bâhis olan madde beşinci ve sonuncu maddedir. Bu müddetin 10

sene kadar uzun olması ve inkızasından bir sene evvel tarafeynden biri canibinden feshedilmediği halde yine 10 sene devam eylemesi ve necib komşu Devletle şimdiye kadar akdedildiğini yukarıda arzylediğim diğer muahedelerin de aynı müddet içine alınması bize her iki tarafın da bu mesud anlaşmayı kısa bir zaman ile mukayyed görmek istemedikleri yolunda zevk ile hâsıl ettiğimiz bir kanaat vermektedir. Bu her iki milletin birbirlerine karşı ne kadar kuvvetli bir emniyetle bağlandıklarının diğer bir delilidir.

Arkadaşlar, bu seri tahlil bize gösteriyor ki muahedenin en büyük kuvveti açıklığımda ve samimiyetindedir. Bu metin her türlü ihtimalâtı derpiş eden derin bir anlaşmanın muhassasıdır. Fakat hiç kimseye karşı tehdidi tazammun eden bir şekli ve ruhu yoktur. Ve bunun içindir ki sulhun en hakikî bir vesikasıdır.

Muhterem Başvekilimiz Türkiye ile Yunanistanın coğrafi vaziyetleri ve sakinlerinin arzusu itibarile birbirlerinin tabii bir imtidadı olduğunu ifade etmekle Türk - Yunan dostluğunun ne kadar kuvvetli bir mürevvici olduklarını anlatmışlardır. Bu söz memleketin her tarafında ve bütün kalblerde tatlı bir aksi sada husule getirmiştir. Bu tabii imtidad ancak böyle candan ve samimi bir anlaşmayı müstelzimidir. Başvekilimizin Atınaya birinci gidislerinde bu dostluğun temelini atmak hususunda nasıl âmil olduklarını biliyoruz. Bu gün de bize yardımcıları kıymetli Hariciye vekilimizle beraber bu anlaşmanın daha tatlı bir vesikasını getiriyorlar. Haricin iğfalkâr telkin ve tesirlerinden kendilerini bihakkın kurtarmış olan ve müttefikleriyle bir kardeş muhabbetile geçinmekte olduğunu anlayan ve birbirlerini pek yakından tanıyan necib Türk ve Yunan milletlerinin dostluklarını bu suretle tevsik etmelerindeki hayırlı neticeyi görmekte bir dakika tereddüd etmiyelim. Cümhuriyetin pek kısa bir zaman içinde haricî siyasetimize verdiği istikametle Türklük namma her tarafta istihsal ettiği şerefin derecesini hepimiz bilirsiniz. Bize bu volu acanları ve bu yolda devam edenleri candan tebrik ederim.

ALİ MUZAFFER KÖKER (Konya) — Sayın arkadaşlar; bugün yüksek tasvibinize arz edilen Yunan Devleti ile Türkiye Cümhuriyeti arasında aktedilmiş munzan muahede Türkiye Cümhuriyeti Hükümetinin Atatürkten ilham alarak ve yüksek tasvibinizle senelerdenberi sakinlikle, vakarla, memleketin hakikî menfaatlerinden mülhem olmak suretile idare etmekte bulunduğu dış siyasetin takdirle anılmağa lâyık yeni bir vesika teşkil eder. Arkadaşlar bir muahedenin kıymeti, hayatiyeti bir takım esas şartlarla taayyün eder. Bu esas şartlardan birisi, bir muahedenin iki memleketin hakikî menfaatlerini müttekabil bir surette temin etmesidir. Bugün yüksek tasvibinize arzedilmiş olan

muahede bu vasfı haizdir. 1930 senesinde başlamış olan dostluk münasebetlerinin gün geçtikçe kuvvet bulmasının bir ifadesidir.

Muahedenin kuvvetini yapan ikinci bir âmil Hükümetler tarafından alınan kararların o Hükümetlerin idare ettikleri milletlerin haleti ruhiyelerine tevafuk etmesidir.

İki milletin mevcut dostluk ve ittifak bağları lehinde muhtelif vesilelerle yaptıkları tezahürat bu itibarla çok kıymettardır. Dost Yunanistan Hükümet reisinin memleketimizi ziyareti esnasında bunu görmek fırsatını bulduğu gibi sayın Başkanımızın Yunanistan seyahatinde de halk tarafından büyük tezahürat yapılmıştır. Bütün bu âlâmetler her iki Hükümetin müşterek menfaatlarını temin maksadile takip ettiği dostluk siyasetinin halk kütlelerinin tavru tasvibine nail olmak suretile inkişaf ettiğini gösterir.

Arkadaşlar, bu muahede her iki memleketin muayyen menfaatlerini alâkadar eden ve şimdiye kadar mevcut olan taahhüdlere yeni bazı hükümler ilâve etmiş olmakla beraber her hangi bir Devlet hakkında her hangi bir tehdidi tazammun etmemektedir. Haricî siyaset sahâsında Türkiye Cümhuriyetinin temin ettiği büyük eserlerden biri olan Balkan birliğinin icablarına de uygundur. Çünkü Balkan birliğine dahil olan Devletlerin dostluklarını her gün biraz daha kuvvetlendirmeleri bu birliğin gâyesine tamamen uygundur. Diğer bir bakımdan, bu muahede, dış siyasetini hukukundan en ufak bir fedakârlık yapmadan sulh lehinde çalışmak suretile ifade etmiş olan Türkiye Hükümetinin bu gaye için de şimdiye kadar sarfetmiş olduğu gayelerin yeni bir nişanesidir. Filhakika Balkanların mazideki vaziyeti bir kerre göz önüne getirilsin. Orada muhtelif haricî tesirlerin alâkadarlar arasında menfaat ziddiyetleri ihdas etmek suretile sarfettikleri mesai henüz unutulmamıştır. Bugünkü manzara bütün, bütün başkadır. Altmış milyonluk bir insan kütlesi müşterek menfaatlarını temin etmek hususunda müttefik kalmışlar ve menfaatları her hangi bir tehlikeye maruz kalırsa onu birlikte müdafaaya söz vermişlerdir. Hakikaten bu çok mesud bir manzara teşkil eder. Bu yeni muvaffakiyetinden dolayı Hükümeti tebrik ederim (Alkışlar).

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİ BAŞKANI Gİ. KAZIM SEVÜKTEKİN (Diyarbakır) — Bendeniz de Millî Müdafaa encümeninde bulunmaklığım ve itilâfname Encümenimizce müzakere edilmiş olması hasebile yapılan bu kanun lâyihası münasebetile bazı maruzatta bulunmaklığımıza müsaadelerini rica ederim.

Senelerce konuşulmuş etmekte bulunduğumuz Yunan hükümeti ile Osmanlı İmparatorluğunun lüzumsuz olduğuna kani olduğum anlaşamamaz-

lığı, Yüksek huzurunuzda itaat ve derin sayđı ve büyük sevgi ile eğilerek andığım En Büyüğümüz Atatürkün Türk Milletinin menfaatını mucib olan her işte olduğu gibi büyük isabetle irşad ve telkinine mazhar olan Türkiye Cümhuriyet Hükümeti, bu anlaşamamazlığı kökünden bertaraf ederek anm yerine bütün dünya milletlerine nümune olacak surette Elen ile Türk arasında hududsuz dostluk ve kardeşlik meydana getirmiştir. Ben, yarım asra karib bir zamanın en çetin, en meşum, en müşkül senelerinde Yunan milletini tanımış ve bu milletin fedakârlık ve vatanperverlik ve cesaretine şahid olmuş ve onların dürüst hareketlerini ve nezaket ve inceliklerini görmüş ve işitmiş olduğundan her hususta bu dostluğa ve 6 - 7 senedir mevcut itilâfnamelerin kıymet ve ehemmiyetlerini bir araya toplayan bu itilâfnameye büyük bir ehemmiyet atfetmekteyim.

Bir kaç ay evvel dostlarımız ve mütteliklerimiz Balkan paktının çok sayın şahsiyetleri Ankaraya geldikleri zaman Türklerin samimî dostu olan ve Yunanlıların kıymetli Başvekili ile yapılrp parafe edilen bu itilâfnamenin her iki milletin fedakârlık ve kahramanlık hasletlerini birleştiren ve tarafılr bir çok menafii ve bir takım hususiyetleri havi olan güzel bir eser olduğunu arzeder, sulhün idame ve vikayesine hizmet eden her iki milletin bağlılıklarını memnuniyetle karşılırlm.

Bu itilâfnameyi imza etmek için Atineye giden Başvekilimiz Hariciye vekilimiz hakkında bütün Yunanistanda gidış ve gelişlerinde büyük tezahuratta bulunmalarını ve En Büyüğümüzü hürmetle ve sevgi ile anmalarını Türk milletine ve onun Büyük Şefinin bu çok güzel eserine olan itimadın en büyük bir nişanesi telâkki ederim.

İtilâfın her iki millet hakkında faydalı olmasını temenni ederken diğer mütteliklerimiz Yugoslavya ve Romen milletleriyle de olan dostlukları sayđı ile anar, çok mühim addettiğim ve sulhun idamesi için çok menfaat umduğum bu itilâfnameden dolayı da Hükümeti Cümhuriyemizi tebrik ederim. (Bravo sesleri, alkışlar).

MEHMED SOMER (Kütahya)— Huzuru alilerine gelen bu mukaveleyi; milletimizle Elen milletinin kahramanlık meydanında birbirlerinin yüksek meziyetlerini anlamak suretile doğmuş bulunan eşsiz bir samimiyetin mütemmim eseri olarak tavsif etmek en doğru bir tabir olur.

Sayın Başvekil Celâl Bayarın Elen diyarına seyahati esnasında gerek ajansa ve gerek gazetecilere vaki beyanatında kendilerinin bu seyahatten mütevellid memnuiyet ve sevinçlerini izah buyurarak, dostluk ve karşılıklı sevgi bağlarıyla birbirlerine bağlanmış olan iki dost milletin selâmlarını götürüb getirdiğini ifade buyurmuşlar ve Elen - Türk birliğine, dostluğuna ne

kadar büyük ehemmiyet atfettiklerini pek bariz bir surette tecelli ettirmişlerdir.

Elen milletinin başında bulunan durbin ve durediş büyük Devlet adamı Jeneral Metaksas hiç şüphe yoktur ki, bu bağlılığın yegâne âmili addedilmek lâzımdır.

Başta Elen Kralı Majeste İkinci Jorjun yüksek müzaheretini de iftiharla zikretmek bir vecibedir.

Sayın Başvekilin Atina seyahati esnasında duydukları heyecan bu münasebetle vaki olan söylevlerindeki kıymet ve ehemmiyeti Büyük Millet Meclisinin Yüksek kürsüsünden tezahür ettirmek bahtiyarlığını huzurunuzda arz etmek isterim.

Jeneral Metaksasın hatırımda kaldığına göre Başvekilimiz şerefine söylediği nutuk hakikaten tedkik edilmeğe değer mahiyettedir.

Bu nutkunda Elen - Türk dostluğunun hararetli olan Türkiyemizin Ulu Önderini sayđı ile selâmlamakta ve bu selâmdan bütün Elen milletinin Türk milletine karşı duyduğu kardeş sevgi ve birliğini tebarüz ettirmektedir. Menfaat ve hissiyattan tereküb etmiş çifte temel üzerine 1930 senesinden beri başlayan ve gittikçe zengin başarılarla bezenerek genişleyen sağlam bir surette kurulmuş olan Elen - Türk antant kordiyalini, müşterek eserimizi, iftiharla seyredebileceğimizi; bundan başka, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve Türkiyenin aynı sulh ve terakki azmile ahenkli, müessir, sıkı ve kuvvetli bir blok teşkil ettiklerini; ve yine 1930 ve 1933 muahedelerine mesud bir ilâve olarak aktedilen bu muahedenin tehdid edici bir hedefi olmadığı gibi hiç kimse aleyhine de aktedilmiş olmadığını; ancak bu muahedenin sulhun muhafazası hususunda manevî yükseklikten maada iki memleketin dostluk ve birliklerini her zaman daha ziyade sıklaştırmak arzularının ne kadar büyük olduğunu; pek veciz bir surette ifade buyurmuşlardır.

Sayın Başvekilimizin Jeneral Metksasın bir çok güzel ve samimî sözlerine mukabele eden daha kuvvetli söylevlerinde kendilerine iştirakten başka bir şey kalmadığını, her iki dost memleketi birbirine çeken yakınlık ve benzerliklerden doğan ve ismi; muhteviyatının ruhunu göstermeğe kâfi olan « Antant kordiyalı » Türk - Elen birliğinin bu remzini bütün dünyaya; balkan azaları arasında hüküm süren tam bir tesanüd halisane teşriki mesainin bir misali olarak iftiharla gösterilebileceğini tebarüz ettirmişdir.

Türkiyenin sulhseverliğini bütün dünya anlamış ve takdir etmiştir.

Balkan antantını şüphe etmemek lâzımdırki, Türkiyenin sulhseverliği ve Atatürkün durbin siyaseti meydana getirmiştir. Bunda Hariciye vekilimizin de değerli hizmetleri ve hissei ifti-

harı olduğunu da zikretmek isterim.

Arkadaşlar; Balkan antantı demek, altmış milyonluk bir kütle için aynı gaye ve hedef için birleşmiş olması demektir.

Müttefik ordular, icabı halde Karadenizden Adriyatik denizine kadar sarsılmaz bir cebhe tutacaklardır.

Sayın Başvekilimizle Hariciye vekilimize teşekkürü borç bilir, âtiyen de kendilerine muvaffakiyetler dilerken ittifakın önemli verimlerini beklediğimi arz eder yaşasın müttefiklerimiz temennisiyle sözüme nihayet vermeden evvel şunu ilâve edeceğim: Demin burada Hariciye vekilimizin izah ettiği veçhile biz her hangi bir anlaşmamızdan, her hangi bir işimizden daima Bulgar komşumuzu haberdar etmiş bulunmakla kendilerine karşı samimiyetle elimizi uzatmış bulunuyoruz. Bu yüksek kürsüden Bulgarlara hitab ediyorum ki bu fırsatı kaçırmayın, Hükümetimizin gösterdiği sulhperverlikten bunlar da istifade etsinler, bu güzel ittifak, tabii sulhun muhafazasını temin etmek içindir. Onun için Hariciye vekilimizin temenniyatına ben de iştirak eder ve Bulgar komşumuzun ehemmiyetle nazarı dikkatini celbederim (Alkışlar).

CAVİD ORAL (Niğde) — Sayın arkadaşlarımız; yakınlarda Almanca olarak « Wattersonen der Welt politik » isminde bir eser intişar etti. Dünyanın çeşitli politik cereyanlarından bahseden bu eserde bize ayrılan kısmın başlığı şudur : (Bosfordaki kuvvetli adam) başlangıcında şöyle deniyor : Yıkılan Osmanlı imparatorluğunun enkazı üzerinde Atatürkün kurmuş olduğu Türkiye Cumhuriyeti Devleti gittikçe büyük bir Devlet statüsünü almaktadır.

Evet arkadaşlar, dünya tarihinin eşsiz ve mümtaz bir şahsiyeti olan büyük Şefimizin yüksek idaresindeki Türkiye Cumhuriyeti Devleti, millî kudreti ve millî kuvvetle dostluğuna güvenilir ve dostluğu, sempatisi her devlet ve her millet için bir kazanç ve bir kuvvet olan büyük bir Devlet olmuştur. İşte bunun en canlı bir delilini de, bu gün yüksek tasvibinize arz edilen Türk - Yunan muahedesi teşkil eder. Fakat arkadaşlarımız, bu muahedeyi her hangi bir siyasî muahede şeklinde kabul etmeğe imkân yoktur. Bu muahede her hangi bir siyasî muahedenin çerçevelerini aşan ve içinde tarihin, hâdiselerin, realitelerin, millî menfaatlerin gösterdiği ve öğrettığı zaruretleri ifade eden bir yaklaşıma, bir anlaşma, daha doğrusu bir kaynaşma mahiyetindedir.

Arkadaşlarımız; bir muahedenin hakikî kıymetini ve manasını iyice anlayabilmek için yalnız imza edilen bir kâğıd parçasına ehemmiyet vermek doğru değildir, bir muahedenin hakikî kıymetini anlayabilmek için o muahedeyi imza eden iki milletin birbirine olan sevgi ve sempa-

tisini yoklamak lâzımdır. Muahedelerde asil rol oynayan kalemler değil, kalpler ve sevgilerdir. Bu itibarla Türk - Yunan muahedesi iki milletin birbirine karşı duymuş oldukları bir sevginin, bir sempatinin mahsulü ve neticesidir. Bunun kuvvetini Yunanistanda Türk sevgisini ve sempatisini temsil eden Sayın Başbakanımıza karşı Yunan milletinin göstermiş olduğu millî tezahürat ve heyecanda görmek mümkündür.

Arkadaşlar; iki milletin ve iki memleketin coğrafi, siyasî ve millî menfaatlerini karşılayan ve tamamlayan bu munzam muahedeyi yalnız bir yonden de görmek doğru değildir. Bu muahedenin Şarki Akdenizde, Akdenizde, Balkanlarda ve dolayısıyla bütün dünya politikası ve dünya barışı üzerinde yaptığı ve yapacağı tesiri de birlikte görmek ve tedkik etmek lâzımdır. Dünya politikasının krizli ve zaman zaman endişe verici bir devresinde iki dünyanın birleştiği bir noktada iki komşu Devletin bütün siyasî formalitelerin üstünde millî bir inanış ve millî anlayışla birbirine ellerini vermelerinin, anlaşmalarının dünya politikasında ve tarihinde büyük rolü ve ehemmiyeti olsa gerektir. İşte biz bu gün bu muahedeyi tasvib ederken Türk - Yunan dostluğu için yeni bir çığır açmış oluyor ve böylelikle dünya sulhuna müsbet yardımlarda bulunmuş oluyoruz. Arkadaşlarımız, bu tarihi rolü ifa ederken bu gün bütün varlığımızı ve benliğimizi yüksek ve şerefli mevkiimizi, dünya barışı için lâzımgelen kuvvetli vaziyetimizi kendisine borçlu olduğumuz Türk milletinin Büyük Kurtarıcısı ve Türk dünyasının Büyük Atası önünde en derin bir minnet ve şükran duygularıyla eğilelim ve bu muahedeyi hazırlayan ve imza eden kıymetli ve kudretli Başvekilimize ve Cumhuriyet Hükümetimize derin saygı ve teşekkür ve takdirlerimizi sunalım (Alkışlar).

FAZİL AHMED AYKAÇ (Elâzığ) — Sayın Heyetinizin her zaman saygı ile gördüğüm bir şairi vardır. Yurdumuzun emniyeti, saadeti mevzu bahis olduğu zaman en nazic ağızdan bile çıkacak kelimeleri büyük bir sevgi ile karşılarız. Bugün ben arkadaşımızı huzurunuzda söz söylemeğe teşvik eden sebeplerden birincisi budur.

İkincisine gelince, heman takdir buyurursunuz ki, yüksek tasvibinize arz edilen mukavele, Anayurdun dış siyaseti ile alakadar her Türkü sevinçle çoşturup söz söylemeğe sevk edecek bir muvaffakiyet vesikasıdır.

Arkadaşlar, irfanlarımızın, talakatlarımızın değerli hasılasını şimdi sizlerle beraber alkışladığımız hatiblerimiz Türk - Yunan dostluğunun anlaşmasının ve dayanışmasının pek mesud bir semeresi olan vesikaya dair tarihi, siyasî ve hukukî mahiyette malûmat verdiler. Kendilerine bu değerli izahatlarımdan dolayı gerçek teşekkürlerimi sunarken size bir ricada bulunacağım.

Türkiye Cumhuriyeti'nin dış siyasetine daima nâzım olmuş ve bugün hakim olmakta bulunmuş sulhseverlik prensibini bir kere daha tebarüz ettirmeme müsaade buyurunuz. Zira o prensible bu itilaf hakikaten de bu vecizeyi Türk irfanına uydüğumuz gündenberi bütün savaşmız yurd da ve cihanda barışı ve asayışı ve sonra dostça, insanca anlaşılabilir ilerlemegi pekleştirmek için sarfedilmedi mi? Nice sinirlendirici dakikalar geçirdik. Fakat dikkatimiz her saniye etrafımızı teftiş etmekle beraber kararımız ve imanımız bir dakika bile sarsılmadı. Pek iyi bilirsiniz ki asla.

Arkadaşlar; peşinden koştüğümüz sulh davasında yalnız ülkeye aynı samimiyetle bağlanmış bir ideal kardeşi olarak Yunanlı dostlarımızla elele vermiş olduğumuzu hatırlamakta ve size hatırlamakta bir an daha gecikmiye gönlüm değildir. Evet arkadaşlar, birbirini bir çok alanda bir çok kere denemiş olan bu iki millet, birbirinin elini dostca sıktıktan sonra şunu anladı: gördü kü şimdiden sonra emniyet, istiklâl ve medeniyet yolunda sağlam adımlarla ilerlemek için en kuvvetli amil her ikisinin de her vakit kolkola ve kardeşçe yürümesidir.

İşte bu gün önümüze sunulan eser bu şuurun iki millet arasında bir çok tecrübeden, görgüden sonra tam bir iman haline geldiğini bütün âleme ilân edici bir sulh ve selâmet berattır de-nelebilir.

O topraklar şu saatte dünyaya, iyi anlaşma, dostça komşuluk ve insanca terakki nümuneleri veriyor. Ne güzel model.

Bilirsiniz ki bizim millî dileklerimiz aziz yurdumuzu kuşatan sınırlarla çevrilmiştir ve alınmızın teri Türkiye topraklarına damlar. Türk nasyonalizimi bize başka milletlere ve milliyetlere ihtiram göstermeyi öğretti. Her türlü hakkımıza hürmet etmeyi ve ettirmeyi nasıl millî bir ibadet bilirsek; başkalarının hukukunu muhterem görmeyi de öylece medenî bir vazife sayarız. Zaten her gün artan dostluklarımız bu umdelere olan yalansız bağlılığımızdan ileri geliyor. Aynı duygulara, ülküleri sadık her siyasi ve içtimai heyet bizim gerçek dostluğumuza güvenirse pek haklıdır.

Eskiden Balkanlar Balkanlılar mıdır denildi. Bu düsturu artık bütün Balkanlar bütün Balkanlılar mıdır şekline koyan tekâmül dostlarımızın da bahsettiği ideallere aynı sadakatla merbut oluşundan ileri geldi. Bunu bu yüksek kürsüde söylemekle en gerçek saadeti duyduğuma şüphemiz olmasın ve bütün âlem bilsin ki Türkün

şeref ve şiarı verdiği sözü tutmak, koyduğu imzayı bir namus damgası addetmektir. O imzayı bulunduğu yerden silecek hiç bir el yoktur.

BAŞKAN — Lâyiha'nın heyeti umumiyesi hakkında başka mütalea var mı? Maddelere geçilmesini kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile samimî anlaşma misakına munzam muahedenin tasdikına dair kanun

MADDE 1 — Türkiye ile Yunanistan arasında 27 nisan 1938 tarihinde Atınada imzalanan 30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakına munzam muahedename kabul ve tasdik edilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalea var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar işaret buyursun ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

BAŞKAN — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar işaret buyursun ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Hariciye vekili memurdur.

BAŞKAN — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar işaret buyursun ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın heyeti umumiyesini açık reye arz ediyorum.

Reye arzedilen lâyihaya rey vermeyen var mı?

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Reylerin neticesini arz ediyorum:

Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile samimî anlaşma misakına munzam muahedenamenin tasdikı hakkındaki kanun lâyihasına (280) zat lâyihayı kabul etmek suretile rey vermiştir. Muamele tamamdır, binaenaleyh kanun (280) reyle kabul edilmiştir (Şiddetli alkışlar).

Ruznamede müzakere edilecek başka bir şey kalmamıştır. Cuma günü saat 15 de toplanmak üzere inikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati: 16,14

Türk - Yunan dostluk, bitarafılık, uzlaşma ve hakem muahedenamesile samimî anlaşma misakına
munzam muahedenamenin tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

[Kanun kabul edilmiştir.]

Aza adedi	: 399
Reye iştirak edenler	: 280
Kabul edenler	: 280
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 114
Münhaller	: 5

[Kabul edenler]

Afyon Karahisar
Bere Türker
Cemal Akçın
Haydar Çerçel
İzzet Akosman
İzzet Ulvi Aykurd
Mebrure Gönenç
Amasya
Esad Uras
İsmail Hakkı Mumcu
Nafiz Aktın
Ankara
Ahmed Ulus
Eşref Demirel
Hatı Çırpan
Mümtaz Ökmen
Müşfik Ayaşlı
Rifat Araz
Şakir Kmacı
Antalya
Celâl Mengilibörü
Dr. Cemal Tunca
Numan Aksoy
Rasih Kaplan
Tevfik Arıcan
Türkân Örs
Aydın
Adnan Menderes
Nuri Göktepe
Balıkesir
Cemal Esener
Dr. Hasan Vasıf Som-
yürek
Enver Adakan
Hacim Çarıklı

İsmail Hakkı Uzunçar-
şılı
Memed Emir
Osman Niyazi Burcu
Rahmi Selçuk
Sabiha Gökçül
Bayazıt
Halid Bayrak
İhsan Tav
Bilecik
Dr. Gl. Besim Ömer
Akalm
Bolu
Dr. Emin Cemal Suda
Hasan Cemil Çambel
İsmail Hakkı Uzmay
Mitat Dağdemir
Şükrü Gülez
Burdur
Halid Onaran
Mustafa Şeref Özkan
Bursa
Asaf Doras
Atrf Akgüç
Dr. Galib Kahraman
Dr. Refik Güran
Dr. Sadi Konuk
Fatin Güvendiren
Mustafa Fehmi Ger-
çeker
Refet Canırtaz
Şekibe İnsel
Çanakkale
Dr. Mustafa Bengisu
Hilmi Ergeneli

Şükrü Yaşın
Ziya Gøvher Etili
Çankırı
Hatice Özgener
Mustafa Abdülhalik
renda
Ziya Escen
Çoruh
Akif Akyüz
Ali Zırh
Asım Us
Atrf Tüzün
Fuad Bulca
İhsan Kurtkan
İlyas Sami Muş
Çorum
Ali Rıza Özenç
Dr. Mustafa Cantekin
Eyub Sabri Akgöl
İsmail Kemal Alpars
İsmet Eker
Münir Çağlı
Nabî Rıza Yıldırım
Denizli
Dr. Hamdi Berkman
Dr. Kâzım Samanlı
Emin Aslan Tokad
Gl. Şefik Türsan
Mazhar Müfid Kansu
Yusuf Başkaya
Diyarbakır
Dr. İbrahim Tali Ön-
gören
Gl. Kâzım Sevüktekin
Huriye Öniz
Tevfik Bilge

Zeki Mesud Alsan
Zülfü Tiğrel
Edirne
Dr. Fatma Memik
Elâzığ
Fazıl Ahmed Aykaç
Fuad Ziya Çiyiltepe
Erzincan
Abdülhak Fırat
Aziz Samih İltar
Hikmet Işık
Erzurum
Aziz Akyürek
Dr. Ahmed Fikri Tuzer
Dr. Saim Ali Dilemre
Fuad Sirmen
Gl. Zeki Soydemir
Nafiz Dumlu
Nakiye Elgün
Şükrü Koçak
Eskişehir
Ahmed Özdemir
Emin Sazak
İstamat Özdamar
Osman Işın
Gazi Anteb
Ali Kılıç
Bekir Kaleli
Gl. Ali Hikmet Ayer-
dem
Memed Şahin
Ömer Asım Aksoy
Remzi Güres
Giresun
Hakkı Tarık Us
İsmail Sabuncu

Muzaffer Kılıç
Münir Akkaya
Sadri Maksudi Arsal
Gümüşane
Durak Sakarya
Edib Servet Tör
Şevket Erdoğan
İçel
Emin İnankur
Fikri Mutlu
Hamdi Ongun
İstanbul
Ali Barlas
Ali Rana Tarhan
Atıf Bayındır
Dr. Tuğamiral Hakrı
Şinasi Erel
Fakihe Öymen
Hamdi Gürsoy
Hayrullah Ergin
Sadettin Uraz
Şükrü Ali Ögel
Yaşar Yazıcı
İzmir
Benal Arıman
Hüsnü Çakır
Kâmil Dursun
Rahmi Köken
Sadettin Epikmen
Şükrü Saracoğlu
Isparta
Hüsnü Özdamar
İbrahim Demiralay
Mükerrrem Ünsal
Kars
Baha Öngören
Esad Özoguz
Gl. Muhittin Akyüz
Hüsrev Kızıldoğan
Memed Nazif Sirel
Ömer Güntay
Kastamonu
Dr. Şükrü Şenozan
Dr. Tevfik Aslan
Nuri Tamaç
Sami Erkman
Sıtkı Şerif Eken
Tahsin Coşkan
Veled İzbudak

Kayseri
Ahmed Hilmi Kalaç
Ferruh Güpgüp
Hasan Ferid Perker
Nahid Kerven
Reşid Özsoy
Salih Turgay
Kırklareli
Dr. Fuad Umay
Şevket Ödül
Zühtü Akın
Kırşehir
Ali Rıza Esen
Hazım Börekçi
Memed Seyfeli
Kocaeli
Ali Dikmen
Hasan Hayri Tan
İbrahim Drblan
İbrahim Süreyya Yiğit
Kemalettin Olpak
Ragıp Akca
Salâh Yargı
Konya
Ahmed Hamdi Dikmen
Ali Rıza Türel
Bediz Morova
Cemal Tekin
Dr. Osman Şevki Ulu-
dağ
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Kâzım Gürel
Mustafa Halid Üner
Naim Hazım Onat
Ressam Şevket Dağ
Tevfik Fikret Sılay
Kütahya
Dr. Şakir Ahmed Ediz
Hüseyin Rahmi Gürpr-
nar
Memed Somer
Muhlis Erkmen
Naşid Uluğ
Ömer Dinç
Vedit Uzgören
Malatya
Muttalib Öker
Dr. Hilmi Oytâç
Emrullah Barkan
İsmet İnönü

Mahmud Nedim Zaber
Mihri Pektaş
Vasıf Çımay
Manisa
Dr. Saim Uzel
Hikmet Bayur
Kâni Karaosman
Osman Erçin
Yaşar Özey
Maras
Memed Erten
Mardin
Abdürrezzak Şatana
Dr. Rıza Levent
Edib Ergin
Hilmi Çoruk
İrfan Ferid Alpaya
Rıza Erten
Muğla
Dr. Hüseyin Avni Er-
can
Hüsnü Kitaberi
Nuri Tuna
Şükrü Kaya
Muş
Hakkı Kılıçoğlu
Şevki Çiloğlu
Şükrü Ataman
Niğde
Cavid Oral
Dr. Abravaya
Dr. Rasim Ferid Talay
Faik Soylu
Kâmil İrdelp
Ordu
Ali Canib Yöntem
Dr. Ziya Naki Yal-
tırm
İsmail Çamaş
Selim Sırrı Tarcan
Samsun
Ali Tunalı
Melih Ulaş
Memed Ali Yürüker
Memed Güneşdoğdu
Ruşeni Barkın
Zühtü Durukan
Seyhan
Ali Münif Yegena

Esmâ Nayman
Gl. Naci Eldeniz
İbrahim Mete
Tevfik Tarman
Siirt
Hulki Aydın
İsmail Müştak Mayakon
Şevki Süsoy
Sinop
Hulûsi Oruçoğlu
Hüsâmettin Okan
İsmail Hakkı Veral
Swas
Gl. Akif Öztekin Er-
demgil
İsmail Memed Uğur
Mitâat Şükrü Bleda
Rasim Başara
Remzi Çiner
Sabiha Görkey
Şemsettin Günaltay
Vasfi Raşid Seviğ
Ziya Başara
Tekirdağ
Faik Öztrak
Tokad
Galib Pekel
Gl. Sıtkı Üke
Hürrem Ergun
Hüsnü Konay
Resai Erişken
Süreyya Tevfik Genca
Trabzon
Mitâat Aydın
Raif Karadeniz
Seniha Hızal
Süleyman Sırrı Gedik
Urfa
Gl. Ahmed Yazgan
Muhittin Dinçsoy
Refet Ülgen
Van
Hakkı Ungan
İbrahim Arvas
Münib Boya
Yozgad
Celâl Arat
Ekrem Pekel
Emin Draman

Ömer Evcı
Sungur

Zonguldak
Esad Çakmakkaya

Halil Türkmen
Raif Dinç

Receb Zühtü Soyak
Rifat Vardar

[Reye iştirak etmeyenler]

Afyon Karahisar
Ali Çetinkaya (Bakan)
Ankara
Aka Gündüz (İzinli)
Dr. Taptas
Falih Rifkî Atay
Kamâl Atatürk (R. C.)
Yahya Galib Kargı
Muammer Eriş
Antalya
Tayfur Sökmen
Aydın
Dr. Hulûsi Alataş
Dr. Mazhar Germen
Nazmi Topoçoğlu
Tahsin San (İzinli)
Balıkesir
Gl. Kâzım Özalp
(Bakan)
Hayrettin Karan
Bayazıt
Dr. Hüsâmettin Kural
Bilecik
İbrahim Çolak
Salih Bozok
Bolu
Cevad Abbas Gürer
Burdur
İbrahim Necmi Dilmen
Bursa
Esad Sagay
Sadettin Ferid Talay
Çanakkale
Ahmed Cevad Emre
Çankırı
Fazıl Nazmi Örkün
Çoruh
Hasan Cavid
Denizli
Haydar Rüştü Öktem
Necib Ali Küçüka
Diyarbakır
Rüştü Bekir

Edirne
Faik Kaltakkıran
Meedi Boysan
Şeref Aykut
Elâzığ
Fuad Ağralı (Bakan)
Tahsin Berk
Erzincan
Saffet Arıkan (Bakan)
Erzurum
Gl. Pertev Demirhan
Nafi Atuf Kansu
Eskişehir
Yusuf Ziya Özer
Gazi Anteb
Dr. M. Ali Ağakay
Giresun
Gl. İhsan Sökmer
Talât Onay
Gümüşane
Ali Şevket Öndersev
Hasan Fehmi Atağ
(İzinli)
İçel
Ferid Celâl Güven
Hakkı Saydam
Istanbul
Ahmed Hamdi Denizmen
(İzinli)
Dr. Neşet Ömer İrdelp
Dr. Refik Saydam
Gl. Refet Bele
Halil Etem Eldem
Salâh Cimcoz
Ziya Karamursal
İzmir
Celâl Bayar (Başbakan)
Dr. Tevfik Rüştü Aras
(Bakan)
Gl. Kâzım İnanç
(İzinli)
Halil Mentеше
Hamdi Aksoy
Hasan Âli Yücel

Mahmud Esad Bozkurd
Isparta
Kemal Unal
Kars
Fuad Köprülü
Kastamonu
İbrahim Grantay
Şerif İlden
Kayseri
Faik Baysal
Kırşehir
Lûtfi Müfid Özdeş
Kocaeli
Or. Gl. Ali said Akbay-
tuğan
Konya
Ali Muzaffer Göker
Kâzım Okay
Mustafa Eken
Mustafa Ulusan
Kütahya
Besim Atalay
Receb Peker
Malatya
Gl. Osman Koptagel
Osman Taner (İzinli)
Manisa
Faik Kurdoğlu (Bakan)
Kâzım Nami Duru
Kenan Orer
Refik İnce
Tahir Hitit
Turgud Türkoğlu
Maraş
Alâettin Tiridoğlu
Hasan Reşid Tankud
Kemal Kusun
Nuri Ural (İzinli)
Mardin
Osman Dinçer
Muğla
Yunus Nadi
Muş
Naki Yücekök (İzinli)

Niğde
Ahmed Vefik Uluçay
Halid Mengi
Ordu
Ahmed İhsan Tokgöz
Hamdi Yalman
Muhittin Baha Pars
Samsun
Dr. Asım Sirel
Seyhan
Damar Arıkoğlu
(İzinli)
Hilmi Uran (R. V.)
Ömer Biçer
Siiird
Mehmed Ali Kurtoğlu
Sinob
Cevdet Kerim İncedayı
Yusuf Kemal Tengir-
şenk
Sivas
Necmettin Sadak
Tekirdağ
Cemil Uybadrn
Rahmi Apak
Yahya Kemal Beyatlı
Tokad
Nâzım Poroy
Trabzon
Danış Eyiboğlu
Halil Nihad Boztepe
Hamdi Ülkümen
Hasan Saka
Urfa
Ali Saib Ursavaş (İzinli)
Behcet Günay (İzinli)
Fuad Gökbudak
Mehmed Emin Yurdakul
Zonguldak
Hasan Karabacak
Necati Güneri
Ragıp Özdemiroğlu

Manisa mebusu merhum Sabri Toprağın, yabancı memleketlerden gelecek Türk olmayan yabancı göçmenler hakkında kanun teklifi ve Hariciye, Sıhhat ve içtimai muavenet ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/52)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yabancı memleketlerden gelecek Türk olmayan yabancı muhacirler hakkında lâyihai kanuniye esbabı mucibe mazbatası

Bu gün Avrupanın mühim yerlerinde yahudilere karşı bir husumet hükümran bulunuyor. Bu husumet gitgide tevessü ediyor:

Başta Almanya yahudileri memleketinden çıkarıyor, çıkarmaktadır. Polonyada, Romanyada, Macaristanda yahudilerden nefret ediliyor.

Dünyada yahudilerin en büyük hakları ve müsavata mazhar oldukları yerlerden biri, şüphesiz İngilteredir. Orada da yahudilere karşı endişe uyanıyor.

İstanbulda çıkan «Tan» gazetesinin 21 ilkteşrin 1936 tarihli, çarşamba günü nüshasının beşinci sayfasında İngilterenin eski Harbiye nazırı «Wuniston Churchil» in makalesinin mütercem suretinde görülen şu fıkra çok calibi dikkattir.

«Sonra İngilteredeki yahudiler bu kargaşalıklardan tamamile uzak kalmalıdır. Kanuna itaat eden yahudiler komünistler himayelerine muhtaç değildirler. Bunu zabıta temin eder.»

Winston Churchilin bu sözüne göre İngilterede de yahudiler endişeyi mucib bulunuyor. Orada da yahudiler hakkında nefret, husumet başlıyor.

Hülâsa Avrupada yahudilere husumet yavaş, yavaş taammüm ediyor, yapıyor.

Yahudiler kendilerine tahsis kılınmış olan Filistinde de rahat, huzur bulamıyorlar. Oraların asıl sahipleri olan Arablar, memleketlerine olan tasarruf haklarını kaybetmemek için an mücadele-den fariğ kalmıyorlar.

Yahudiler, gördükleri bu nefret, ve husumetin sevk ve tazyikle buldukları yerlerden yavaş, yavaş kendilerine daha müsaid bulunan memleketlere hicret edeceklerdir. Bu pek tabiidir.

Avrupada yahudiler için fevkalâde müsaid bir memleket te Türkiyedir. Yahudiler, Türkiyede gördükleri serbestiyi, hüsnü muameleyi diğer hiç bir memlekette bulamazlar:

Meselâ, Türkiyede, Türk tâbiyetinde bulunan yahudiler irki lisanları olan ibranceyi konuşmadıkları gibi millî lisanları olan türkçeyi de ağızlarına almazlar, konuşmazlar.

İçlerinde her vakit türkçe konuşanları pek azdır, müstesnadır. Bunlar da balıkçı sair küçük esnaf içindedir.

Yahudiler aralarında ve diğer anasırı ile ecnebi bir lisanla konuştukları gibi halis, saf Türklere bile ekseriya ecnebi lisanla hitab ederler.

Yahudilerin hepsi de türkçe bildikleri halde türkçe konuşmayı ecnebi lisanını kullanmalarının sebebi, hikmeti:

Kendilerini Türklerden ayırmak, Türklerden daha yüksek görünmek batıl iman, ve zehablarıdır. Türklüğü hor, hakir görmeleridir.

Yahudiler böyle bir cüreti Balkanlardaki diğer memleketlerde, yahud Almanyada, yahud Avru-

panm diğ er bir memleketinde göstermiş olsalar, maruz olacakları muameleler teşrihten ve izahtan varestedir.

Halbuki, memleketimizde bu cinaî hareketlerinden dolayı hiç bir itabe, hiç bir muameleye uğramamaktadırlar, bilâkis yine aynı muamele görmektedirler.

Yahudiler, yalnız kendi aralarında türkçe konuşmamak, yalnız kendi aralarında eenebi lisanı kullanarak, Türkleri tahkir ile kalmazlar, Memleketimize gelen her yabancı diğ er anasır da arka-ları sıra sürüklerler.

İşte bunun bariz misali Beyaz Ruslardır.

Bu beyaz Rusların, İstanbula ne büyük sefalet ıstırab içinde geldikleri malûmdur. Türkler Çarlıkla aralarındaki siyasi husumeti asla düşünmeyerek, haklarında her türlü mihmanperverliği, şef-kati göstermişlerdir.

Bu beyaz Ruslar on altı senedir memleketimizde bulunuyor, bu müddet zarfında Türkleşecekleri yerde yahudilemişler, yani bu müddet zarfında gayet kolay olan türkçeyi öğrenip konuşacakları yerde yahudilerle temasta bulunarak, onları taklid etmişlerdir, onların kullandıkları eenebi lisanını istimal etmektedirler.

Türklerin mihmanperverliklerine karşı hissetmeleri tibiî olan şükran duygularını Türkçe yerine eenebi lisanı istimal ile yani Türkleri tahkir ile eda etmektedirler.

Hulâsa hariçten memleketimize gelen Türk ırkına mensub olmayan anasır memleketimizde tavatun ettikleri zaman Türkleşmiyor, yahudileşiyor. Memlekete muzır oluyor.

Şu hale göre, memleketimize gelecek, hicret edecek olan yahudi muhacirler de Türkleşmeyi yahudilere iltihak edecekleri pek tabiidir.

Vatandaş yahudilerin, Türkçe konuşmayarak eenebi lisanı kullanmaktaki inadları, ısrarları şüphesiz ilerde çok elîm ıstırablara meydan verecektir Şöyle ki :

Altı yüz seneye yakın bir zamandır yahudiler ırkî lisanları olmayan İspanyolcaı unutturamadık. Halbuki Aliyans İzrailit mektepleri elli, altmış senede yahudilere beş yüz küsur senedir konuştukları türkçeyi bıraktırmış, İspanyolcadan başka diğ er bir eenebi lisanla da konuşmayı öğretmiş, bunu müthiş bir itiyad haline getirmiştir.

Aliyans İzrailit mektepleri yahudileri Türklükten çıkarmış, Aliyans izrailite ilhak etmiş, memleketi gayrimuvafık bir unsur yapmıştır.

Şüphesiz: tarihi hakikatlerdendir ki Türk tabiiyetinde bulunan anasırdan her hangi biri bir eenebi teşekkülün, bir eenebi nüfuzun, bir eenebi tesirin altına girmiştir, Türk vatanına muhakkak muzur olmuştur, mazarrat vermiştir.

Türkçe konuşmayan ve lüzumsuz eenebi lisanı konuşan bu vatandaşların bu tahkirâmiz hallerine Türkler de, bittabi, bir gün tahammül edemeyeceklerdir. Gayet tabii, gayet haklı, gayet millî, gayet viedanî, olarak yahudileri bu fena, Türklüğü tahkir edici, itiyatlarından, sui ahlâklarından vazgeçirmeğe, mene kalkışacaklardır.

O vakit yahudiler bir takım uygunsuz hareketler vücade getireceklerdir.

Bu suretle memleketin ahenk ve huzuru bozulacaktır.

Memleketin huzur ve rahatı, menfaati noktalardan bu fena yahudi muhitinin şimdiden, vakit fevt etmiyerek ıslahma çalışmakla beraber, bu muhitin tevessüüne de asla meydan vermemek lâzımdır, zaruridir.

İşte bu mütalealara, düşüncelere mebni bağırlâyihai kanuniye tanzim kılınmıştır :

Birinci madde : dünyanın her hangi bir yerinden hicret etmek isteyen yahudilerin kabul olunmaması teklif olunmuştur.

İkinci maddede: memleketin âlî menfaatleri düşünülerek; profesör, sanayii nefise mütehassısı gibi bir ilim ve fende, nefis sanatlarda mütehassıs bulunan yahudilerin istisnaen Türk tabiiyetine kabulleri için ahkâmı mahsusa yazılmıştır. Bunların kabulü halinde eşlerinin ve çocuklarının da kabulleri tabiidir.

Üçüncü maddede musevî olmayan, müslim, veya gayrimüslim diğ er eenebilerin ne şartla Türk tabiiyetine alımlabileceği gösterilmiştir.

Dördüncü maddede: kanunî, gayri kanunî, her ne şekilde Türk tabiiyetinden çıkmış olan musevilerin bir daha asla tekrar Türk tabiiyetine almamıyacağı derç kılınmıştır.

Beşinci maddede : Türk ırkına mensub ve Türkçe konuşan muhacirlerin hicret ve tavattunlarının serbest olduğu gösterilmiştir.

Bunların da buldukları memlekette gayri siyasî bir cürüm ve cinayetle mahkûm bulunmamaları lâzımdır.

İşbu mazbata ve bağı lâyhâi kanuniyenin Büyük Millet Meclisine tevdi buyurulmasını rica eylerim.

Manisa
Sabri Toprak

MANİSA MEBUSU MERHUM SABRİ TOP-
RAĞIN TEKLİFİ

*Türkiyeye gelecek muhacirler hakkında lâyhâi
kanuniye*

MADDE 1 — Avrupadan, Filistinden, dünyanın her hangi bir noktasından hicret etmek isteyen musevilerin Türkiyede tavattunlarına asla müsaade olunamaz.

Enebi tâbiyetinde bulunan bir musevi hiç bir suretle Türk tâbiyetine kabul edilemez.

MADDE 2 — Ancak profesör gibi, sanayii nefise erbabı gibi bir ilimde, bir fende veya sanayii nefisede bihakkın mütehassıs olan musevilerin Türkiyede yerleşmesine, Türk tâbiyetine girmesine yalnız İcra Vekilleri Heyetinin bir kararı mahsusile müsaade olunabilir. Bunların eşi ve çocukları da aynı müsaadeden istifade ederler.

MADDE 3 — Musevî olmayan müslim, gayrimüslim diğer ecebilerin Türk tâbiyetine girerek Türkiyede tavattun edebilmeleri, nihayet bir sene sonra, behemehal Türkçe konuşmayı

taahüd etmelerile de meşruttur.

Bu müddetin inkızasında türkçe konuşmayı, kendi lisanlarıyla yahud diğer bir ecnebi lisanla konuşmakta devam edenler Türk tâbiyetinden, Türk memleketinden ihraç olunurlar.

MADDE 4 — Her ne şekilde, her ne sebeple olursa olsun, Türk tâbiyetinden çıkmış olan bir musevi tekrar Türk tâbiyetine almamaz, memlekete girmesine de asla müsaade edilemez.

MADDE 5 — Türk ırkına mensub ve lisanları türkçe olanların Türkiyeye hicret ve tavattunları iskân kanunu ahkâmı dahilinde serbesttir.

MADDE 6 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 7 — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Dahiliye vekâleti memurdur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 2/52

Karar No. 12

11 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerden gelecek Türk olmayan yabancı göçmenler hakkında Manisa mebusu Sabri Toprak tarafından Yüksek Meclise verilmiş encümenimize havale buyurulan kanun teklifi 10 - I - 1938 tarihli toplantımızda Hariciye vekâleti namına Başhukuk müşaviri Ziya Kızıltan hazır olduğu halde tedkik ve mütalea olundu:

Teklifi kanununun metni ecnebi tabiiyetindeki musevileri istihdaf etmektedir. Halbuki haricîten Türkiye'ye muhaceret etmek isteyen alel-ümum ecnebilerin Hükümeti milliyeye muhaceretlerini menedecek mevzuatı kanuniye bu maksadı temin edecek ahkâmı havi ve bu ahkâmdan Hükümeti Cümhuriyemizin daima menafii milliyeye ve vataniyemiz lehine istifade edeceği bedihidir.

Binaenaleyh ahkâmı mevcudenin kifayeti bu babda yeni bir kanun kabulünü fazla gösterecek mahiyette görülmekle Manisa mebusu Sabri Toprakın mevzuabahs kanun teklifi bilittifak reddedilmiştir.

Havalesi mucibince Sıhhat ve içtimaî muavenet encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye En. Reisi	M. M. Na.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastamonu
Hasan Saka	Şerif İlden	Şerif İlden
Diyarbakır	İzmir	Niğde
Dr. İ. Tali Öngören	Habîl	Kâmil İrdelp
Kocaeli	Diyarbakır	Manisa
Süreyya Yigit	Zeki M. Alsan	Hikmet Bayur
Antalya		
Dr. C. Tunca		

Sıhhat ve içtimaî muavenet encümeni mazbatası

T. B. M. M.

S. ve İ. M. E.

Esas No. 2/52

Karar No. 4

14 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlerden gelecek Türk olmayan göçmenlere dair Manisa mebusu Sabri Toprak tarafından verilen kanun teklifi Hariciye vekâleti Başhukuk müşaviri Ziya Kızıltan ve İskân umum müdürü Dr. Cevad Atasâğun hazır buldukları halde okundu ve görüşüldü.

2510 sayılı İskân kanunu ile bunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair 2848 sayılı kanunda ve 1312 sayılı Türk vatandaşlığı kanununda, teklif olunan kanun projesindeki gayeye uygun bulunmak üzere Türk kültürüne bağlı olmayanların göçmen olarak memlekete kabul edilmemelerini temine kâfi ve Devletin yüksek menfaatini koruyan ve millî duyguları gözetken ahkâm mevcud olduğu gibi Hükümet, lüzumunda her türlü tedbirleri alabilmek salâhiyetini haiz bulunduğundan yeniden bir kanun tedvinine ihtiyaç olmadığına karar verilmiştir.

Havalesi mucibince Dahiliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

S. ve İ. M. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzurum	Bursa	Edirne
Dr. A. F. Tuzer	Dr. R. Güran	Dr. F. Memik
Balıkesir	Bursa	Denizli
Dr. H. V. Somyürek	Dr. S. Konuk	Dr. H. Berkman
Kayseri	Konya	Kütahya
S. Turgay	Dr. O. Ş. Uludağ	Dr. Ş. Ediz
Malatya	Mardin	Niğde
Dr. H. Oytaç	Dr. R. Levent	A. V. Uluçay

Ordu Sinob Bayazıt Çorum
Dr. Z. N. Yaltırım H. Okan Ş. V. Kunay M. Cantekin

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Esas No. 2/52
Karar No. 26

27 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

Türkiyeye gelecek muhacirler hakkında Manisa mebusu Bay Sabri Toprak tarafından verilen kanun teklifi encümenimize de havale buyurulmuş olmakla Hariciye encümeninin olababdaki mazbatasile birlikte okundu ve iş konuşuldu :

Teklifin; bazı kanunlarla temin edilmiş olan hükümleri ihtiva eylesmesi hasebile lüzumsuzluğu yolunda Hariciye encümeni tarafından beyan olunan mütaleaya tamamen iştirak eden encümenimiz de teklifin reddine karar vermiştir.

Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Da. En. Rs. M. M. Kâtib
Tekirdağ Çanakkale Tokad
C. Uybadin Ş. Yaşın Hurrem Ergun

Antalya	Burdur	Bursa
R. Kaplan	H. Onaran	F. Güvendiren
Çanakkale	Çoruh	Çorum
H. Ergeneli	Atıf Tüzün	Kemal Alparsar
Erzurum	Erzurum	İstanbul
N. Elgün	Zeki Soydemir	Ş. Â. Ögel
Kars	Kocaeli	Kütahya
E. Özoğuz	A. S. Akbaytuğan	M. Somer
Malatya	Samsun	Samsun
E. Barkan	M. Ali Yürüker	Zühtü Durukan
Sivas	Sivas	Sivas
Mitat Ş. Bleda	S. Görkey	V. R. Seviğ
Tokad		Urfa
Galib Pikel		Muhittin Dinçsoy
Zonguldak		Zonguldak
Rifat Vardar		H. Türkmen

Urfa mebusu General Ahmed Yazgan ve Kırşehir mebusu Ali Rıza Esenin , Ankara Yüksek ziraat enstitüsü kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Bütçe encümeni mazbatası (2/63)

10 - I - 1938

Yüksek Reisliğe

Esbabı mucibe

2291 sayılı Yüksek Ziraat Enstitüsü kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasında müddetini dolduran ve vazifesinde liyakat gösteren birinci sınıf doçentler Fakülte ve Divanın esbabı mucibeli teklifile vekâletçe profesörlüğe tayin olunur. Diye beyan edilmekte ve mezkûr kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde ise ikinci sınıf profesörlük maaşı 90 lira olarak gösterilmektedir. Binaenaleyh gerek müddetini doldurduktan sonra ve gerek gösterdiği büyük muvaffakiyet dolayısıyla daha evvel profesörlüğe tayin edilenlere profesörlük maaşı olan 90 liranın verilmesi icab eder.

Esasen Hükûmetin de bu kanunun bu maddesinden aynı manayı hasdettiği Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbatalarının tedkikile anlaşılır. Şöyle ki: Hükûmetin kanun lâyihasında 20 nci maddede «bu tayin büyük muvaffakiyetler dolayısıyla daha evvel yapılabilir. Şu kadar ki müddeti doldurmadıkça terfi ettiği derecenin maaşını alamaz» tarzında yazıldığı halde Ziraat encümeni 27 - V - 1933 tarihli 1/715 numaralı mazbatasında bu maddede için «vazifesinde liyakat gösteren birinci sınıf doçentlerin büyük muvaffakiyetleri dolayısıyla profesörlüğe tayini muvafık görüldüğü halde bunların terfi ettiği derecenin maaşını alabilmeleri için» müddetini doldurmak kaydını Encümenimiz ilim ve fennin memleketimizde kökleşmesi noktasından kaldırmış, Fakülte ve Divanın takdirile profesörlüğü istenenlerin kayırsız ve şartsız mukabili olan maaşla birlikte terfilerini kabul etmiştir. «Diyerek maddeden Hükûmetin teklif etti» şu kadar ki müddeti doldurmadıkça terfi ettiği derecenin maaşını alamaz.» Kaydı kaldırılmış Bütçe encümeni bu hususun mazbatasında bir mütalea dermeyan etmemiştir. Gerçi Bütçe encümeninin bu sükûtu leh ve aleyhde de düşünülebilirse de hakikat şudur ki kanunun bu noktası bir boşluk ifade etmektedir.

Bu sebeple 22 - 30 senedenberi mülga Yüksek baytar mektebinde ve diğer yüksek mekteplerde muallimlik ve mülga darülfünunda müderrislik yaptıktan sonra Yüksek ziraat enstitüsü veteriner fakültesi doçentliğinde bulunarak fevkalâde liyakatleri görülen ve müteaddid eserleriyle mevki ve şöhret kazandıktan dolayı profesörlüğe terfi ettirilmiş bulunan beş zat kanunun bu noktasından dolayı bir profesörlük maaşını alamamaktadırlar. Halbuki işgal ettikleri mevkilerde ecnebi profesörlerden ziyade fayda ve temin eden bu beş zatın 22 - 30 sene gibi munhasıran memleketin ilim ve irfan hayatına hizmetleri de göz önünde bulundurulurken kazandıkları profesörlük makamının maaşını alamamaları karşısında mütessir olmamak mümkün değildir.

Binaenaleyh kanunun bu sükûtu dolayısıyla bundan böyle genç doçentlerin vaktinden evvel terfi ederek kazanacakları profesörlük unvanını bu gençler için bir ilmî şeref payesi olarak telâkki etsek bile 22 - 30 sene ilim hayatına vücudunu vakfederek evvelce de senelerce profesörlüğe muadil olmak üzere kabul edilen müderrislik unvanını kazanmış olan bu beş zati müsmer mesailerinde devama teşvik etmek ve ilim adamlarına karşı memleket ve milletin yakın alâkasını göstermek için yalnız bunlara munhasır olmak üzere terfilerinden itibaren maaşlarını da alabilmelerini temin maksadile ilişik kanun teklifinin kabulünü dilerim.

Kırşehir
A. Esen

Urfa
Gl. Ahmed Yazgan

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 136

Esas No. 2/68

26 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

Ankara Yüksek ziraat enstitüsü kanununa bir madde eklenmesi hakkında Urfa mebusu Gl. Ahmed Yazgan ve Kırşehir mebusu Ali Rıza Esenin kanun teklifi encümenimize havale edilmekle Ziraat vekili Faik Kurdoğlu ile teklif sahiplerinden Urfa mebusu Gl. Ahmed Yazgan hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu:-

Ankara Yüksek ziraat enstitüsü hakkındaki 2291 sayılı kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasında (müddetini dolduran ve vazifesinde liyakat gösteren birinci sınıf doçentler Fakülte ve Divanın esbabı mucibeli teklifile vekâletçe profesörlüğe tayin olunur. Bu tayin büyük muvaffakiyetler dolayısıyla daha evvel de yapılabilir) demekte olub bu fıkraya istinaden müddetini doldurmadan profesörlüğe terfi ettirilen bir kısım doçentlerin 1452 sayılı kanunun umumî hükümlerine göre terfi ettikleri derece maaşını alamadıkları halbuki bu profesörlerin 22 - 30 sene gibi uzun zaman Yüksek baytar ve diğer bazı yüksek mekteplerde muallimlik ve Darülfünunda müderrislik yaptıktan sonra Yüksek baytar mektebinin lâgvi dolayısıyla Ankara Yüksek ziraat enstitüsü Veteriner Fakültesi doçentliğine tayin ve görülen fevkalâde liyakatlerine ve müteaddid eserlerle kazandıkları mevki ve şöhretlerine binaen profesörlüğe çıkarıldıkları cihetle bunların çıkarıldıkları derece maaşını alamamalarını şevk ve gayretlerini kıracak mahiyette gören teklif sahipleri yalnız bunlara munhasır olmak ve ihraz ettikleri derece maaşlarını alabilmelerini temin etmek maksadile bu teklifi yaptıkları mucib sebeplerin tedbirinden ve alman izahattan anlaşılması ve yapılan müzakere sonunda 22 - 30 seneden beri muallimlik ve müderrislik yapmak suretile esasen bu günkü derece maaşlarına istihkak kesbettikleri halde teşkilât ve kadro gibi formaliteler yüzünden bu maaşı almakta gecikmiş

ve ilim aşkile tedris hayatından da ayrılamamış olan bu profesörlerin derece maaşlarını almalarını madelet prensiblerine uygun gören encümenimiz kanun teklifini esas itibarile kabul eylemiş ise de halen mezkûr enstitüde aynı vasıfları haiz olan ve evvelce profesörlük yaptıkları halde bilâhare doçentlikle enstitüde vazife almak zaruretinde kalan ve teklif olunan profesörler gibi fevkalâde liyakatlerine binaen vaktinden evvel profesörlüğe terfileri icra edilen daha bir kaç profesör bulunduğu ve haklarında arkadaşlarından ayrı bir muamele tatbik edildiği takdirde şevk ve gayretlerinin kırılacağı Ziraat vekili tarafından izah edilerek bunların da yukarıda arz olunan profesörler gibi muameleye tâbi tutulması müzakere esnasında teklif edilmiş ve encümenimize yukarıda izah edilen mucib sebeblere dayanılarak diğer profesörler hakkında derpiş edilen esasın bunlar hakkında da tatbiki hakkaniyete uygun görülmüş ve maddenin bu şekilde yeniden yazılmasına karar verilmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan		R. Karadeniz
Kâtib		
İstanbul	Çorum	Diyarbakır
F. Öymen	E. Sabri Akgöl	Rüştü Bekit
Gümüşane	Malatya	Muş
D. Sakarya	M. Öker	Ş. Çiloğlu
Ordu	Seyhan	Siird
H. Yalman	N. Eldeniz	M. Mayakon
Sivas	Tokad	Yozgad
Remzi Çiner	S. Genca	S. İçöz
	Mardin	
	R. Erten	

URFA MEBUSU GENERAL AHMED YAZGAN VE KIRSEHIR MEBUSU ALI RIZA ESENİN TEKLİFİ

Ankara Yüksek Ziraat enstitüsü kanununa muvakkat bir madde eklenmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — 10 haziran 1933 tarih ve 2291 sayılı Ankara Yüksek Ziraat enstitüsü kanununa aşağıdaki muvakkat madde eklenmiştir:

MUVAKKAT MADDE — Ankara Yüksek ziraat enstitüsünde 19 mayıs 1936 tarihinde fevkalâde liyakatlerinden dolayı profesörlüğe terfi edilip de 1452 sayılı kanunun umumî hükümlerine göre Ankara Yüksek Ziraat enstitüsü kanununda gösterilen kadro maaşını alamayan beş profesöre münhasır olmak üzere terfi tarihlerinden itibaren profesörlük maaşı verilir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat vekilleri memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİLMİŞİ

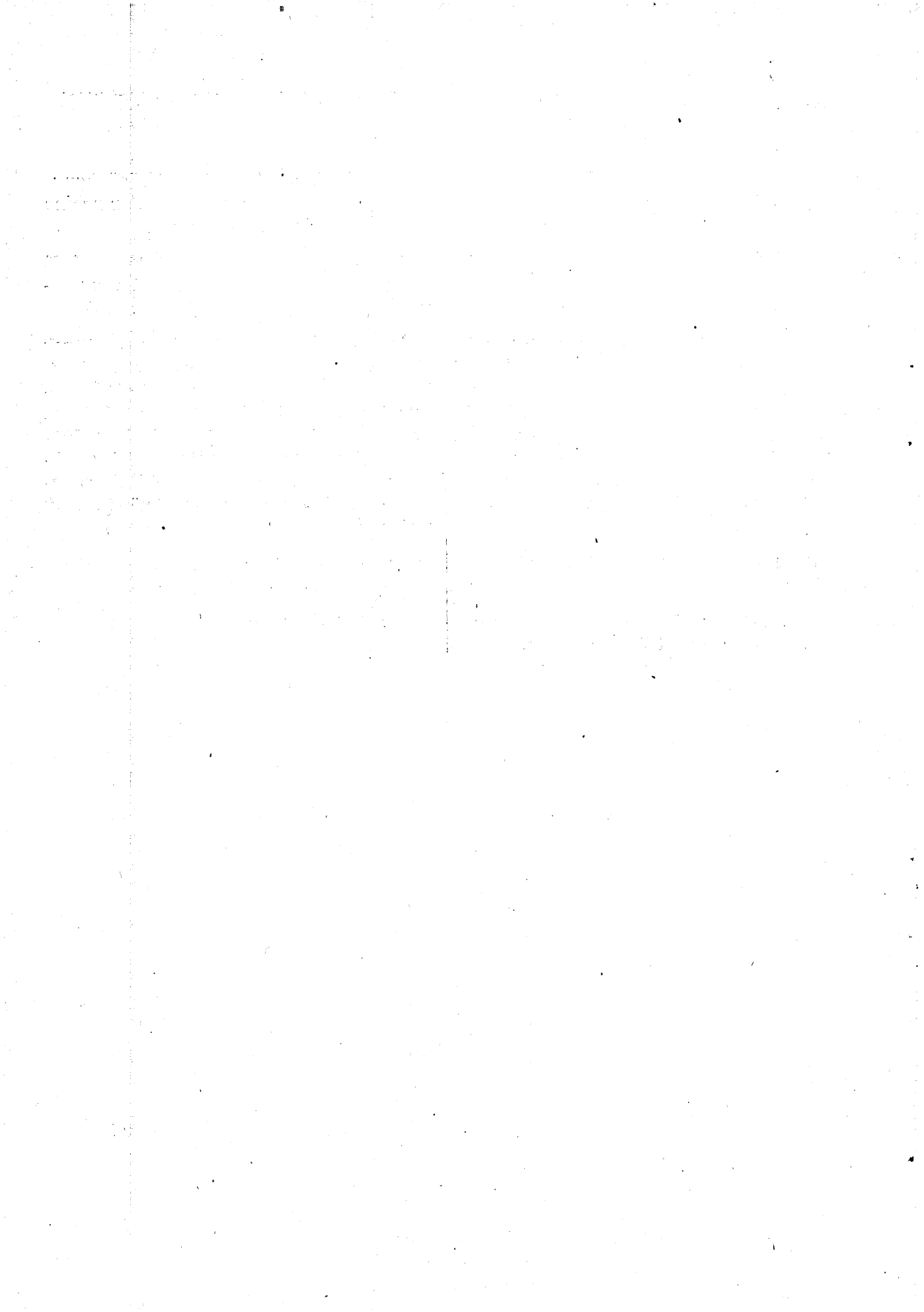
Ankara Yüksek Ziraat enstitüsü kanununa muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 10 haziran 1933 tarih ve 2291 sayılı Ankara Yüksek Ziraat enstitüsü kanununa aşağıdaki muvakkat madde eklenmiştir:

MUVAKKAT MADDE — Ankara Yüksek ziraat enstitüsünün teşkilinden evvel Ziraat, Baytar, ve Orman yüksek mekteplerinde müderrislik yapmış olup da enstitünün teşkilinden sonra bu enstitüye doçentlikle girmiş ve bilâhare büyük muvaffakiyetlerinden dolayı vaktinden evvel profesörlüğe terfi ettirilmiş olanlara terfi tarihlerinden itibaren profesörlük maaşı verilir.

MADDE 2 — Aynen

MADDE 3 — Aynen

S. Sayısı : 209

Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine dair olan 2822 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/1028)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1936

7 - V - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine aid 2822 sayılı kanuna ek olarak Nafia vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 5 - V - 1938 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Esbabı mucibe

1 - Hükümetçe satın alınması kararlaştırılan İzmir telefon tesisatının idare ve işletmesi için ihdasına lüzum görülen maaşlı memuriyetler kadrosu ile 2822 sayılı teşkilât kanununun kabulünden sonra satın alınan İstanbul, İzmir telefonlarına müteallik muamelâtın ve günden güne tevessü ve inkişaf eden milletler arası telefon münasebatının ve şehirler dahilî, şehirler ve milletler arası telefon tevsiat ve işletmesi işlerinin tedviri için telefon işleri reisliği kadrosuna ilâvesine katği lüzum görülen memuriyetler merbut cetvelde gösterilmiştir.

2 - İzmir telefon müdürlüğünün de İstanbul ve Ankara telefon müdürleri gibi idareyi temsil salâhiyetini haiz olmasını teminen bu madde teklif edilmiştir.

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Nafia encümeni

Esas No. 1/1028

Karar No. 12

11 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine aid 2822 sayılı kanuna ek olarak Nafia vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 5 - V - 1938 tarihli içtimarında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ve esbabı mucibe mazbatası vekâlet mümessili hazır olduğu halde tedkik ve müzakere olundu.

Telefon muhaberatının günden güne artması ve milletler arası telefonlarla memleketimiz telefonlarının iltisak ederek konuşmağa açılması ve İzmir telefon şirketinin satın alınarak Hükûmete intikal etmesi gibi sebeplerden naşi 2822 sayılı kanunun 25 nci maddesine bağlı 1 numaralı cetvelin telefon işleri ve vilâyet kısımlarında lâ-

Yihaya merbut cetvelde derece ve adedleri gösterilen memuriyetlerin ilâvesi zarurî görülmüş ve bu babdaki lâyiha aynen kabul olunarak havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Nafta E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Kayseri	Manisa
A. Samâh İltar	A. H. Kalaç	O. Erçin
Afyon K.	Afyon K.	Ankara

M. Gönenç	Cemal Akçın	E. Demirel
Elâziğ	Eskişehir	İçel
F. Ziya Çiyiltepe	A. Özdemir	F. Mutlu
İzmir	Isparta	Kars
S. Epikmen	H. Özdamar	Baha Öngören
Kastamonu	Malatya	Tokad
Samî Ermiş	V. Çınay	S. Üke
Samsun		
Dr. A. Sürel		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 143

Esas No. 1/1028

28 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine dair 2822 sayılı kanuna ek olarak hazırlanmış Başvekâletin 7 - V - 1938 tarih ve 6/1976 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Nafia encümeni mazbatasile birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla idarenin umum müdür vekili ve muhasebe müdürü hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu:

Gerek milletler ve şehirler arası telefon muhaberatının günden güne tevessüü ve gerek İzmir ve İstanbul telefonlarının satın alınmasından sonra telefon işlerinin çoğalmasından dolayı merkez teşkilâtında telefon işleri reisliği kadrosuna bazı memuriyetlerin ilâvesine ve 3375 sayılı kanunla satın alma mukavelesi tasdik edilen İzmir telefon müdürlüğü kadrosunun da tesbitine dair olan işbu lâyiha esas itibarile Encümenimizce de kabul edilmiştir.

Ancak İzmir telefon müdürlüğü kadrosunda eski idareden devredilmiş bazı memurların mu-

vakkaten istihdamları lüzumlu görülmüş olduğundan bu memurların maaşlı kadroda ücretle istihdamlarını temin maksadile muvakkat bir maddenin lâyhaya konması Umum müdürlükçe teklif edilmiş Encümenimizce de yerinde görülen bu teklif kabul edilmiştir.

Bu tadil ile yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	M. M.	Kâtib
Burdur	Trabzon	İstanbul
M. Ş. Özkan	R. Karadeniz	F. Öymen
Çorum	Kayseri	Kırklareli
E. S. Akgöl	N. Kerven	Ş. Ödül
Manisa	Mardin	Ordu
T. Türkoğlu	R. Erten	H. Yalman
Seyhan	Sivas	Tokad
N. Eldeniz	R. Çiner	S. Genca
Trabzon		
S. Day		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine aid 2822 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1 — Posta, telgraf ve telefon idaresi teşkilât ve vazifelerine aid 2822 sayılı kanunun 25 nci maddesine bağlı (1) numaralı cetvelin telefon işleri ve vilâyetler kısımlarına bu kanuna bağlı cetvelde derece ve aded ve maaşları gösterilen memuriyetler ilâve edilmiştir.

MADDE 2 — Umumî müdürlüğe bağlı olarak vazife yapacak olan İzmir telefon müdürlüğü, kanunun (17) nci maddesinde mevzu bahis vilâyet müdürlükleri sıfat ve salâhiyetini haizdir.

MADDE 3 — Bu kanun 31 mayıs 1938 tarihinden muteberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini yerine getirmeğe Nafia vekili memurdur.

5 - V - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Keşebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Posta, telgraf ve telefon teşkilât kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1 — Aynen

MADDE 2 — Aynen

MUVAKKAT MADDE — Bu kanuna bağlı cetvelin İzmir telefonu kısmındaki memuriyetlerde 1938 malî yılı zarfında İcra Vekilleri Heyeti karare ile ücretli Türk veya ecnebi istihdam edilebilir.

MADDE 3 — Aynen

MADDE 4 — Aynen

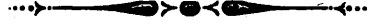
ÖZETVEL

D.	Memuriyetin nevi	Aded	Maaş
<i>Telefon işleri</i>			
10	Birinci sınıf şef	2	35
11	İkinci » »	4	30
12	Birinci sınıf memur	4	25
14	İkinci » »	4	20
15	Kâtib	4	17,5
		18	

Vilâyetler

İzmir telefon müdürlüğü

5	Müdür	1	80
7	İşletme âmiri	1	55
7	Santrallar âmiri	1	55
7	Şebeke »	1	55
7	Muhasebeci	1	55
10	Ayniyat muhasibi	1	30
12	Memur	2	25
14	»	2	20

S. Sayısı : 210

Türkiye - Yunan dostluk, bitarafılık. uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile samimî anlaşma misakına munzam muahedenamenin tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Millî müdafaa encümenleri mazbataları (1/1039)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/1928

7 - V - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk, bitarafılık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakına munzam muahedenamenin tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 6 - V - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
C. Bayar

Esbabı mucibe lâyihası

Türkiye ile Yunanistan arasında mevcut samimî dostluk bağlarını daha ziyade tekâmül ve inkişaf ettirmek kasdü niyetile Yunanistanla 30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk bitarafılık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakına munzam bir muahedename 10 sene meri olmak üzere ahiren Ankarada içtima eden Balkan misakı konseyinin içtimal sıralarında parafe edilmiş ve 27 nisan 1938 tarihinde 18 - III - 1938 tarih ve 8278 sayılı Heyeti Vekile kararına tevfikân Atınada imza kılınmıştır.

Türkiye ile Yunanistanı teahhüd altında bulunduran iki taraflı ve çok taraflı muahede, anlaşma ve uzlaşmaları hiç bir suretle ihlâl etmeyecek olan işbu munzam muahedename ile esasen çok samimî olan iki taraf münasebatının daha ziyade inkişaf ve takviyesi ve Türk - Yunan hududlarının daha esaslı bir emniyet altına alınması ve iki memleketin umumî sulh ve sükûn ülküsüne ve memleketlerinin dahilî inkişafı için istedikleri huzura olan bağlılıklarının bir defa daha teyidi istihdaf edilmiştir.

Türkçe tercemesiyle birlikte takdim edilen bu munzam muahedenamenin tasvib ve tasdiki Büyük Millet Meclisinin yüksek rey ve takdirlerine arz olunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/1039

Karar No. 21

28 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hakem muahedenamesile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakına munzam muahedenamenin tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 7 mayıs 1938 tarih ve 6/1928 sayılı tezkeresile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekili Dr. Tevfik Rüştü Aras hazır olduğu halde tedkik ve mütaalea olundu:

Esasen mevcut bulunan ve iki memleket arasındaki münasebeti daha ziyade inkişafa hadim olacağı görülen işbu munzam misaka müteallik

kanun lâyihası Encümenimizce aynen kabul olunmuş ve havalesi mucibince Millî Müdafaa encümenine tevdi buyurulmak üzere yüksek katınıza sunulmuştur.

Hariciye E. Reisi	M. M. N.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastamonu
H. Saka	Ş. İlden	Ş. İlden
Kocaeli	İzmir	Niğde
S. Yiğit	H. Menteşe	K. İrdelp
Diyarbakır	Erzurum	Kars
Z. M. Alsan	P. Demirhan	M. Akyüz
Antalya	Elâzığ	Tokad
Dr. C. Tunca	F. Aykaç	N. Poroy

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa Encümeni

Esas No. 1/1039

Karar No. 66

30 - V - 1938

Yüksek Reisliğe

30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakına munzam muahedenamenin tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulduğuna dair olub Hariciye encümenince müzakere edilerek yazılan mazbatasile birlikte Encümenimize verilen Başvekâletin 7 mayıs 1938 tarihli ve 6/1928 sayılı tezkeresi ve bağlı evrakı Hariciye vekili ile M. M. Vekilliğinden gönderilen memuru huzur ile okundu ve görüşüldü.

Esbabı mucibeye ve verilen izahata ve mevcut bulunan her iki memleket arasındaki münasebata ve bunun inkişafına hadim olan işbu

kanun lâyihası Encümenimizce aynen kabul edilmiş olmakla Heyeti Umumiyenin tasvib nazarma arz olunmak ve müstacelen müzakere edilmek ricasıyla Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

M. M. En. Rs.	M. M.	Kâ.
Diyarbakır	Erzurum	Samsun
Gl. K. Sevüktekin	Ş. Koçak	R. Barkın
Antalya	Erzurum	Sinob
C. Mengülibörü	A. Akyürek	C. K. İncedayı
Balıkesir	Balıkesir	Tekirdağ
C. Esener	H. Çarıklı	R. Apak
Tokad	Çoruh	Kars
H. Konay	Asum Us	H. Kızıldoğan
Yozgad	Manisa	Muğla
Celâl Arat	K. N. Duru	N. Tuna

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hâkem muahedenamesi ile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakına munzam muahedenamenin tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye ile Yunanistan arasında 27 nisan 1938 tarihinde Atınada imzalanan 30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hâkem muahedenamesi ile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakına munzam muahedename kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya

Hariciye vekili memurdur.

6 - V - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

30 TEŞRİNİEVVEL 1930 TARİHLİ TÜRK - YUNAN DOSTLUK, BİTARAFLIK, UZLAŞ-
MA VE HAKEM MUAHEDENAMESİ İLE 14 EYLÜL 1933 TARİHLİ SAMİMÎ ANLAŞ-
MA MİSAKINA MUNZAM MUAHEDANAME

Türkiye ile Yunanistan, kendilerini teyemmünen birleştiren bağları daha ziyade tekâmül ettirmek arzusu ile mütehassis oldukları ve kendilerini müteakabilen teahhüd altında bulunduran iki taraflı ve çok taraflı muahede, anlaşma ve uzlaşmaları her hangi bir surette ihlâl etmeyecek munzam bir muahedename akdini arzu ettikleri cihetle aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Birinci madde

İki Yüksek Âkid Taraftan biri, bir veya bir kaç Devlet tarafından sebebiyet verilmeyen bir taarruza uğradığı takdirde diğer Yüksek Âkid Taraf, mezkûr Devlet veya Devletlerin askerlerini, silâhlarını, harb mühimmatlarını geçirmek veya erzak, hayvanat ve saire tedarik etmek ve nihayet ricat halindeki ordularını geçirmek veyahud askerî keşiflerde bulunmak üzere kendi topraklarından istifade etmesine icabında silâhla mümanaat ederek bitarafliğini muhafaza etmeği teahhüd eder.

İkinci madde

İki Yüksek Âkid Taraftan biri üçüncü bir veya bir kaç Devlet tarafından hasmane bir harekete uğradığı takdirde, diğer Âkid Taraf vaziyete çare bulmak üzere bütün gayretlerini sarfeyecektir. Bu gayretlere rağmen muharebe bir emri vaki olacak olursa, her iki Âkid Taraf, kendi yüksek menfaatlerine uygun bir hal suretine vâsıl olmak maksadile vaziyeti hayırhahane bir zihniyet ve itina ile tekrar tedkik etmeği teahhüd ederler.

Üçüncü madde

İki Yüksek Âkid Taraf, kendi toprakları üzerinde diğer memleketin huzur ve emniyetini bozmak veya Hükümetini değiştirmek maksadını güden teşekkül ve tecemmülin vücut bulmasına ve ikametine ve yine diğer memlekete karşı propaganda veyahud her hangi başka bir vasıta ile mücadele tasavvurunda bulunan şahıs veya tecemmülin ikametine aslâ meydan vermemeği teahhüd ederler.

Dördüncü madde

Yüksek Âkid Taraflar karşılıklı, iki veya bir çok taraflı olmak üzere akdettikleri halen meri teahhüdlerinin işbu muahedename hükümlerinden ayrı olarak tesirlerini tamamen icraya devam edeceğini kararlaştırmışlardır.

Beşinci madde

Tasdiknamelerin teatisi tarihinden itibaren meriyete girecek olan işbu muahedename, on sene müddetle akdolunmuştur. İnkızasından bir sene evvel Yüksek Âkid Taraflardan hiç biri canibinden feshedilmediği halde aynı müddetle meri kalacak ve hep bu suretle devam eleyecektir.

Yüksek Âkid Taraflar, 30 teşrinievvel 1930 tarihli Türk - Yunan dostluk, bitaraflık, uzlaşma ve hakem muahedenamesi ile 14 eylül 1933 tarihli samimî anlaşma misakının, meriyet müddetine müteallik hükümlerine rağmen, işbu muahede gibi aynı müddet zarfında meri olacağını kararlaştırmışlardır.